

4 ayın şok
özünəqəsd
statistikası -
57 nəfər
intihar
edib

yazısı səh.4-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 1 may 2018-ci il Çərşənbə axşamı № 94 (6983) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Qərbi Türkiyədə seçkilər ərəfəsində
hərəkətə keçə bilər

Elxan
Şahinoğlu:
"Beyin
mərkəzlərində ən
azı 3 alət var"

yazısı səh.9-da

Prezident yanında İctimai Palata
yaradılması ideyasına
ekspertlərdən dəstək

yazısı səh.7-də

Müxalifətin yaz planları varmı...

yazısı səh.5-də

Erməni inqilabçısı Azərbaycanı
hədələdi - savaşa qaçılmaz olacaq

yazısı səh.11-də

Rusiyanı nə gözləyir - oliqarxlar
kapitalını xaricə daşıyır

yazısı səh.9-da

İsrail növbəti dəfə
Suriyada İrani vurdu

yazısı səh.12-də

Kabildə partlayış nəticəsində
9 jurnalist öldü

yazısı səh.9-da

Avtomobillərdə pərdə-jalüz
mövsümü başladı

yazısı səh.13-də

Şokolad oğurlayan qocanı
həbs gözləyirmi...

yazısı səh.14-də

"Koroğlu"da tıxac problemi həll oldu;
bəs "20 Yanvar" dairəsi...

yazısı səh.13-də

Mənzil bazarında durğunluq -
satıcılar narazı, alıcılar
gözləmə mövqeyində

yazısı səh.15-də

ERMƏNİSTAN YOL AYRICINA GƏLDİ - KRİTİK SEÇİMƏ SAATLAR QALDI

Qarabağ klanı sonuncu "patronu"nu atacaqmı? Bu gün ölkənin yeni baş naziri məlum olmaya, parlament buraxıla da bilər; Paşinyan isə baş nazir olmamış Azərbaycana hədələdi...

yazısı səh.8-də

İcra başçıları tələsdə - növbə onlara çatır...

Əhalini hakimiyyətdən narazı salan, sahibkarlığın inkişafını
əngəlləyən icra başçıları yola salınacaq

yazısı səh.8-də

"Onu aradan
götürə bilərlər" -
"AST Telman"
yeni müraciət
yaydı

yazısı səh.6-da

Natiq Cəfərli:
"Hökumətdə
arxayınlaşma
var"

yazısı səh.10-da

Fazil Mustafa:
"Cümhuriyyətin
yüz illiyini layiqli
şəkildə keçirmək
imkanlarını
itirdik"

yazısı səh.7-də

Prezident Goranboyda yol tikintisinə 4,4 milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Goranboy rayonunun Dəliməmmədli-Quşçular-Fəxrəli-Qurbanzadə-Alpout avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

APA-nın xəbərinə görə, sərəncama əsasən, on iki min nəfər əhalinin yaşadığı 5 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Dəliməmmədli-Quşçular-Fəxrəli-Qurbanzadə-Alpout avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 4,4 milyon (dörd milyon dörd yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etməlidir.

Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etməlidir.

«Bakcell» inklüziv idmanı təşviq edir

Azərbaycanın ilk Mobil Operatoru və Aparıcı Mobil Internet Proвайderi «Bakcell» şirkəti BMT-nin Azərbaycan Nümayəndəliyinin «ASAN Radio» (100FM) ilə hazırladığı «Qlobal məqsədlər» verilişinə dəstək göstərir. «Qlobal Məqsədlər» verilişinin növbəti buraxılışında dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olmaq işində önəmli rol oynayan inklüziv idmandan söz açılacaq.

Qeyd edək ki, bu il sentyabrın 24-dən 28-nə kimi Bakıda Xüsusi Olimpiya Hərəkəti Gənc liderlərin Qlobal Forumu keçiriləcək. Əqli və fiziki qüsurlu insanlara göstərilən diqqət və dəyərini nümayiş olacaq bu Forum 30 ölkədən 300-ə yaxın gənc və orta yaş nümayəndəsini bir araya gətirəcək. Həmçinin, bu yaxınlarda Azərbaycan Xüsusi Olimpiya Təşkilatı və BMT-nin Əhali Fondu arasında Bakı-Abşeron yarımadası ərazisində inklüziv qız idmanını inkişaf etdirmək üçün saziş imzalanıb.

Beləliklə, bu həftə «ASAN Radio»-nun qonaqları - BMT-nin Əhali Fondunun Azərbaycandakı nümayəndəliyində ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə mütəxəssis Fərhad Hacıyev və Azərbaycan Xüsusi Olimpiya Təşkilatının milli direktoru Şahin Əliyev yuxarıda qeyd olunan tədbir və sazişin mahiyyəti və məqsədləri, habelə inklüziv idman sahəsində həyata keçirilən fəaliyyətlər və onların dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə çatmaq üçün əhəmiyyətini müzakirə edəcəklər.

Veriliş «ASAN Radio»-da (100FM) 30 aprel 2018-ci il tarixində saat 18:20-də efirə gedəcək. Verilişin təkrarı 2 may (saat 11:05-də) və 4 may (saat 14:05-də) tarixlərində yayımlanacaq.

Xatırladaq ki, «Qlobal Məqsədlər» radioverilişinin əsas məqsədi 2015-ci ilin sentyabr ayında dünya liderləri tərəfindən qəbul edilmiş Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə bağlı məlumatlılığın artırılması, 2030-cu ilə qədər olan tədbirlər planı üzrə həyata keçirilən layihələr və dayanıqlılığın təmin olunması üçün müxtəlif strukturların və vətəndaşların üzərinə düşən vəzifələrlə bağlı ictimaiyyəti məlumatlandırmaqdır. Dayanıqlı İnkişaf məqsədləri yoxsulluğa son qoymaq, inkişaf və insanların rifahını təşviq etmək, eyni zamanda ətraf mühiti qorumaq üçün səylərin birləşdirilməsini nəzərdə tutur.

Özünün «Bakcell Stars» Korporativ Sosial Məsuliyyət Proqramı çərçivəsində «Bakcell» şirkəti uşaqlar, o cümlədən də əlilliyi olan və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün bərabər hüquqların və inklüziv təhsil imkanlarının təmin edilməsinə yönəlmiş bir çox layihələrə dəstək göstərir. Dəstəklənən layihələrin biri «Bakcell» şirkəti, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, British Council və «İnkişaf naminə İdman» İctimai Birliyinin birgə əməkdaşlığı ilə 2014-cü ildən etibarən həyata keçirilən «TOPs Proqramı - Şagirdlərin fiziki sağlamlığı, psixoloji dayanıqlılığı və təlim nailiyyətlərinin yüksəldilməsi» model layihəsi olub. Bu layihənin məqsədi orta ümumtəhsil məktəblərində və ibtidai təhsil müəssisələrində bədən tərbiyəsi üzrə müəllimləri fəal tədris metodikası ilə dəstəkləmək idi. TOPs proqramı ilə əlaqəli keçirilmiş bir sıra təlim kurslarından 200 nəfərdən artıq bədən tərbiyəsi və ibtidai sinif müəllimi faydalanmışdır. Şən, təhlükəsiz və inklüziv oyunlardan ibarət TOPs proqramı və milli kurikulumun uğurlu tətbiqi nəticəsində müxtəlif yaş qruplarına daxil olan 23,000 nəfərdən artıq şagird daha maraqlı və aktiv fiziki tərbiyə dərsləri, həmçinin dərslərdən fəaliyyətlərdən faydalanıb. Bu dərslər Bakı və Sumqayıt şəhərlərində fəaliyyət göstərən 34 orta ümumtəhsil, internat məktəbləri və liseylərdə keçirilib.

«Həlak olan hərbi qulluqçuların vərəsələrinə birdəfəlik ödəmələrin verilməsi ilə bağlı komissiya yaradılıb» - Nazir Sahil Babayev

Azərbaycan prezidentinin «Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş, ölmüş və hərbi əməliyyatlarla əlaqədar xəbərsiz itkin düşüyünə görə ölmüş elan edilmiş hərbi qulluqçuların ailə üzvlərinin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında» 19 aprel 2018-ci il tarixli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində Komissiya yaradılıb.

Nazirliyin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə APA-ya verilən məlumata görə, fərmanın icrasının nazirlik tərəfindən aidiyyəti üzrə vaxtında, tam və yüksək səviyyədə təmin edilməsi məqsədilə yaradılan Komissiya bu gün ilk iclasını keçirib.

Komissiyanın sədri, əmək və əhəlinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev vurğulayıb ki, Fərman 1997-ci il avqustun 2-dək Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş, ölmüş və hərbi əməliyyatlarla əlaqədar xəbərsiz itkin düşüyünə görə ölmüş elan edilmiş hərbi qulluqçuların vərəsələrinə 11 min (on bir min) manat məbləğində birdəfəlik ödəmə verilməsini nəzərdə tutur. «Sosial müdafiə əhəmiyyətli bu mühüm Fərmanın yüksək səviyyədə icrası, xüsusilə də qeyd edilən birdəfəlik ödəmənin verilməsi prosesinin tam şəffaf, ümumən vətəndaş məmnunluğuna səbəb olacaq şəkildə həyata keçirilməsi bu gün qarşımızda duran əsas vəzifələrdəndir. Nazirliyin əmri ilə yaradılan komissiya tərəfindən bu istiqamətdə tədbirlərin təşkili və həyata keçirilməsi təmin olunacaq. Komissiya birdəfəlik ödəmələrin şəffaf şəkildə verilməsini təşkil mexanizmini bir

ay müddətində müəyyən edəcək».

Nazir qeyd edib ki, Fərmanda nəzərdə tutulan şəxslərin ümumi siyahısının hazırlanması üçün aidiyyəti qurumlara müraciətin göndərilməsi ilə bağlı komissiya tərəfindən konkret müddətlər müəyyən edilib: «Eyni zamanda qeyd edilən birdəfəlik ödəmənin verilməsi prosesinin tam şəffaf, ümumən vətəndaş məmnunluğuna səbəb olacaq şəkildə həyata keçirilməsi bu gün qarşımızda duran əsas vəzifələrdəndir. Nazirliyin əmri ilə yaradılan komissiya tərəfindən bu istiqamətdə tədbirlərin təşkili və həyata keçirilməsi təmin olunacaq. Komissiya birdəfəlik ödəmələrin şəffaf şəkildə verilməsini təşkil mexanizmini bir

ay müddətində müəyyən edəcək».

S.Babayev vurğulayıb ki, bu işlər Fərmanda ödəniş edilməsi nəzərdə tutulan şəxslərin vərəsələrinin hər hansı sünü maneələr və süründürməçilik olmadan şəffaf şəkildə bu hüquqların tanınmasını təmin edəcək, eyni zamanda ödəniş mexanizmi də aidiyyəti qurumlarla razılaşdırılaraq sadə, elçatan və səmərəli şəkildə qurulacaq.

İclasda 19 aprel 2018-ci il tarixli Fərmanın icrasının nazirlik tərəfindən vaxtında və yüksək səviyyədə təmin edilməsi üçün komissiyanın qarşısında duran vəzifələrin yerinə yetirilməsi ilə bağlı görcəyi işlər ətrafı müzakirə olunub, nazir tərəfindən aidiyyəti üzrə tapşırıqlar verilib.

Samuxda ər arvadını döyüb öldürdü

Samuxda qətl hadisəsi törədilib. APA-nın qərb bürosunun verdiyi məlumata görə, hadisə rayonun Kolayır kəndində baş verib.

Orada yaşayan 1981-ci il təvəllüdü Ağamir Səmədov ailə münasibəti zəminində yaşadığı evin həyətinə həyat yoldaşı, 1983-cü il təvəllüdü Ləman Səmədovanı döyüb. Bədən xəsarətləri alan qadın orada ölüb.

Cinayəti törədən şəxs saxlanılıb. Məlumata görə, ailənin 3 övladı var.

A. Səmədov bundan əvvəl məhkumluq həyatı yaşayıb.

Faktla bağlı Samux Rayon Prokurorluğunda cinayət işi açılıb, istintaq gedir.

YPG yenidən Afrində: şiddətli döyüşlər başladı

Terrorçulardan təmizlənən Afrin şəhərində yenidən şiddətli döyüşlər başlayıb. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə «Qərar» qəzeti informasiya yayıb. Azad Suriya Ordusu əsgərləri Kafor Miç kəndində YPG-yə məxsus sığınacaq tapıblar və bundan sonra tərəflər arasında şiddətli atışma baş verib.

Qeyd edək ki, Türkiyə Silahlı Qüvvələri və ASO Afrini martın 24-də tamamilə azad etmişdi.

ABŞ Ukraynaya tank əleyhinə raket kompleksləri göndərdi

ABŞ Ukraynaya «Javelin» tank əleyhinə raket kompleksləri göndərəcək. APA-nın xəbərinə görə, bu barədə «Azadlıq» radiosu ABŞ Dövlət Departamentinə istinadən məlumat verib. «Silahlar artıq göndərilib», - deyər Dövlət Departamentinin rəsmi şəxslərindən biri söyləyib. Detallar hələlik məlum deyil.

Qeyd edək ki, 2017-ci ilin sonunda ABŞ hökuməti Ukraynaya letal (öldürücü) silahlar, o cümlədən «Javelin» tank əleyhinə raket kompleksinin verilməsi barədə qərar qəbul edib. 2018-ci il martın 2-də Dövlət Departamenti Ukraynaya 47 milyon dollar dəyərində 210 ədəd «Javelin» raketini və onlar üçün 47 buraxıcı qurğunun göndərilməsini bəyənib.

Xatırladaq ki, Barak Obama dövründə ABŞ Ukraynaya yalnız Qeyri-letal hərbi sistemlər verirdi.

Özbəkistan Türkdilli Ölkələrin Əməkdaşlıq Şurasına qoşulur

Özbəkistan hökuməti Türkdilli Ölkələrin Əməkdaşlıq Şurasına qoşulmaq qərarına gəlib.

APA-nın «Anadolu» agentliyinə istinadən verdiyi xəbərə görə, bunu Özbəkistan prezidenti Şövket Mirziyoyev Daşkənddə Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdöğanla görüşdən sonra keçirilən mətbuat konfransında deyib.

«Prezident Ərdöğanla uzun söhbət etdik. Özbəkistan bayrağı da Şuradakı bayraqlar arasında yer alacaq. Bişkekdəki növbəti toplantıya Özbəkistan da qatılacaq. Bu, önəmli, böyük bir qərarıdır», - deyər Ş. Mirziyoyev bildirdi.

Qeyd edək ki, R. T. Ərdöğan ötən gün Özbəkistana rəsmi səfər edib. İki ölkə arasında 25 rəsmi sənəd imzalanıb.

Xatırladaq ki, 16 sentyabr 2010-cu il tarixində türkdilli ölkələrin dövlət başçılarından İstanbulda keçirilən 10-cu zirvə toplantısında Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının yaradılması haqqında qərar qəbul edilib. Qurumda Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Qırğızıstan təmsil olunur.

Azərbaycanda 3 ay ərzində 148 nəfər İİV-ə yoluxub

Bu ilin 3 ayı ərzində İİV-ə yoluxması yeni aşkar olunanların sayı 148 nəfər təşkil edib.

Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının İşçi Qrupundan APA-ya verilən məlumata görə, İİV-ə yoluxanlardan 145-i (98%) Azərbaycan vətəndaşı, 3-ü (2%) isə əcnəbilərdir.

Ümumilikdə Azərbaycanda ilk dəfə İİV infeksiyasının aşkar olunması 1987-ci ildən 1 aprel 2018-ci il tarixinədək Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzində İİV infeksiyası təsdiq olunmuş 6903 nəfər qeydiyyatda götürülüb. Onlardan 6680-i (96,8%) Azərbaycan vətəndaşı, 223-ü (3,2%) isə əcnəbidir, İİV-ə yoluxmuş insanların 5037-i (73%) kişi, 1866-sı (27%) qadındır.

İİV-ə yoluxması təsdiq olunmuş 6903 nəfərdən 3087-də (44,7%) İİV-ə yoluxma inyeksiyon narkotik istifadəsi nəticəsində baş verib, onlardan 2270 (73,5%) nəfər depşanser qeydiyyatındadır. 01.04.2018-ci il tarixində ART-yə cəlb olunmuş İİV-li xəstələrin ümumi sayı 4367 nəfər təşkil edib ki, onların da 1823 nəfəri İNİ olub. Cari ilin 3 ay ərzində isə ART-yə cəlb olunan 160 pasiyentdən 18 nəfərində İNİ aşkar edilib.

Dünya bazarında neft qiymətlərinin yüksələn xətlə davam etməsi həm istehlakçı, həm də istehsalçı ölkələrin narahatlığına səbəb olur. İstehlakçı ölkələrin enerji sektoruna ayrılan xərcləmələri artdığından onların narahatlığı anlaşılındır. Bəs böyük neft ölkələrinin narahatlığına səbəb nədir?

Qeyd edək ki, neftin yüksələn qiymətləri alternativ enerjinin inkişafını sürətləndirir ki, bununla da gələcəkdə dünyada neftə olan tələbatın azalması qaçılmaz olacaq. Böyük neft ehtiyatlarına malik dövlətlər üçün isə bu, arzuolunmaz haldır. Onlar neftin 55-60 dollar dəhlizində bazarda daim özünə yer tutmasının tərəfdarıdır.

Hazırda alternativ enerji neft və qaza rəqib olacaq qədər inkişaf etməsə də, bu istiqamətdə sürətli iş gedir.

İqtisadçı-ekspert, ADA Universitetinin Xəzər Enerji və Ətraf Mühit Mərkəzinin direktoru Elnur Soltanov da "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, əllərində böyük neft ehtiyatları olan istehsalçı ölkələr qara qızılın bazarda çox bahalı satılmasını istəmirlər: "Səudiyyə Ərəbistanı, İran kimi ölkə neftin qiymətinin yüksək olmasında maraqlı deyil. Çünki neft hədsiz bahalaşanda alternativ enerji qaynaqları, əsasən də külək və günəş enerjisinin qiyməti ucuzlaşır və yatırımlar artır. 2014-cü ilə qədər neftin qiymətinin yüksək olması külək və günəş enerjisində olan yatırımları artırdı, çünki onlar sərfəli hala gəldilər. Normal halda neftin qiyməti 40-50 dollar civarında olanda artıq günəş və külək enerjisi sərfəli olur. Çünki onların başlanğıc sərmayəsi çox yüksək olur. Sonra isə zamanla ucuzlaşır. Ancaq o başlanğıc sərmayənin çoxluğu investorları bu sahədən çəkindirir. Bir şərtlə ki, neftin qiyməti yüksək olmasın. 2014-cü ilə qədərki dövrdə neftin qiyməti yüksək olduğu üçün bu sahəyə inanılmaz yatırımlar gerçəkləşdi. Sonradan bu amil neftin qiymətinin düşməsinə də təsir edir. Çünki alternativ enerji qaynaqlarının ümumi enerji istehsalındakı payı artır və neftə tələbat azalır. Bu da qiymətin düşməsinə səbəb olur. Bu mənada yüksək neft qiymətləri gələcəkdə daha aşağı qiymətləri şərtləndirir".

Ekspertin sözlərinə görə, alternativ enerji dedikdə bərpə olunan enerji qaynaqlarından, yəni su, günəş və külək enerjisindən söhbət gedir: "Külək və günəş enerjisi hazırda ən çox tətbiq olunan alternativ enerji qaynaqlarıdır. Bu mövzuda da Çinin yatırımları çox diqqət çəkir. Enerjiyə olan tələbatın ən yüksək olduğu ölkə Çindir. Amerika enerjiden daha çox istifadə edən ölkə olsa da, tələbatın böyümə payına görə Çin və Hindistan irəlində gedir. Uzun müddət bu tələbatı daş kömür hesabına ödəməyə çalışırdılar. Ancaq bunun ətraf mühitə, şəhərlərdəki havaya zi-

Neftin bahalaşması alternativ enerji sektorunun inkişafına yol açır...

Elnur Soltanov: "Dünyada alternativ enerjiden istifadə hələ 10 faizi keçməyib, ancaq bu sahə çox sürətlə artır"

yanına görə Çin hökuməti qərar verdi ki, günəş və külək enerjisində yatırımlar dəfələrlə artırılsın. Bu yatırımların artması səbəbindən qiymətlər də enir və alternativ enerjinin maliyyəti azalır. Ümumən götürəndə dünyada alternativ enerjiden istifadə hələ 10 faizi keçməyib. Ancaq çox sürətlə artan sahə də budur. Bundan başqa, insanlığın həssaslaşması, qlobal istiləşmə baxımından alternativ enerjinin daha zərərli olmaması bu sahəyə yatırımı çoxaldır. Avropada, Norveçdə, Danimarkada külək enerjisi sahəsində çox böyük irəliləyişlər oldu. Əsas problem isə odur ki, passiv enerji qaynaqlarına, yəni daş kömürə, neftə və qaza münasibətdə, hələ ki, alternativ enerji sahələri bahalı yatırım sahəsi hesab olunur. Günəş və külək enerjisindən istifadə zamanı hər enerji vahidinə görə daha çox pul xərclənilir. Bu da problem yaradır. Bu problemdən çıxış yolu isə dövlət subsidiyalarıdır. Hazırda dünyanın hər yerində, istər Amerikada, istərsə də Çində alternativ enerji qaynaqları dövlət subsidiyası olmadan neft və təbii qazla rəqəbat apara bilməz. Avropada külək enerjisində olan yatırımlara maraqlıdır daha çoxdur".

E. Soltanov vurğuladı ki, Azərbaycan üçün də bu məsələdə nəticə çıxartmaq deyər: "Ölkəmiz həm günəş, həm də külək enerjisindən istifadə baxımından çox əlverişli coğrafi mövqedə yerləşir. Ancaq əsas məsələ ilkin yatırımın hədsiz yüksək olmasıdır. Külək hər zaman əsmir, günəş isə axşamlar olur. Külək və günəş enerjisi bəzən həddindən artıq enerji istehsal edir, bəzən də elə olur ki, ehtiyac olanda isti-

fadə etmək olmur. İkincisi, artıq enerji istehsal edərkən bunu ölkədəki enerji sistemində ötürmək lazım olur ki, bu da klassik elektrik infrastrukturunu ilə mümkün deyil. Bunun üçün elektrik enerjisi infrastrukturunda çoxmilyardlıq yatırımlara ehtiyac var ki, hər hansı şəxs alternativ enerji mənbəyindən əldə olunan artıq enerjini dövlətə sata bilsin. Bu sistem çox bahadır və onun tətbiqi hazırkı elektrik sistemində zərər də verə bilər. Ancaq Azərbaycanda bu layihələrin həyata keçirilməsi üçün müəyyən addımlar atmaq olar. Bizim güclü külək sahələrimiz var. Pirallahı kimi bir adada gözəl bir pilot layihə eləmək olar. Çünki ada həm də uzaqdadır, öz-özünü tənzimləyən bir sistem qurmaq olar. Batereya sistemi də əlavə etmək olar. Gələcəyin texnologiyası məhz budur. Skandinaviya ölkələri bundan istifadə etməyi bacarırsa, Azərbaycan da bunu edə bilər. Bu layihələr uzun müddət çox böyük sərmayələrin qoyulmasına, iş imkanlarının açılmasına səbəb ola bilər. O cümlədən Azərbaycan üçün pozitiv bir imic yarada bilər ki, bu sahədə ən sürətlə irəliləyən ölkələrdən biri olarıq. Artıq neftlə zəngin ölkələrin bəzilərində bu sahədə çox ciddi irəliləyişlər əldə olunub, Səudiyyə Ərəbistanında öz-özünü bəsləyən yeni şəhərlər planları qurulur. Neft, qaz və nəqliyyat layihələrindən sonra dördüncü əsas yatırım sahəsi olaraq alternativ enerji əsas götürülə bilər. Bu, ölkəmiz üçün çox yararlı ola bilər".

İqtisadçı onu da vurğuladı ki, dünya artıq sürətlə elektrikli avtomobillərə keçidə can atır: "Elektrikli avtomobillərinin əsas xüsusiyyəti bundan ibarətdir

ki, eyni məsafəni daha ucuz gedir. Daxiliyanma mühərriki ilə işləyən bir avtomobilə 1 litr benzin tökdükdə onunla qət olunan məsafə 1 litr benzindən elektrik enerjisi ilə işləyən avtomobilin qət edəcəyi məsafədən 3 dəfə daha az olur. Bu gün avtomobildə elektrik enerjisi passiv qaynaqlardan, yəni benzindən alınır. Ancaq benzindən alınan enerji ilə avtomobil idarə etmək eyni benzinin daxiliyanma mühərriki ilə işləyən bir avtomobildə istifadə etməkdən 3 dəfə daha sərfəlidir. Ona görə də bu, qaçılmaz prosesdir. Alternativ enerjiyə keçid bir müddət sonra enerjiyə sərf olunan vəsaitin azalması deməkdir. Bu həm dövlət üçün, həm də əhali üçün sərfəlidir. Bu həm də ekoloji təmiz və səssiz şəhərlər deməkdir. Azərbaycan elektrik avtomobillərinin tətbiqi üçün ideal bir məkan ola bilər. Çünki əhalinin yansı Bakıda yaşayır, bu insanların gündəlik sürdüüyü məsafə 100 kilometr keçmir. Bu gün ən aşağı səviyyəli elektrik maşınları gündəlik 200 kilometr məsafə qət edə bilər. Dövlət burada bir neçə həvəsləndirici tədbir həyata keçirilsə, avtomobil zavodu yaradılaraq elektrik avtomobilləri də montaj edilərsə, bu, ölkə üçün əhəmiyyətli olar. Biz ən azından qənaət edilən nefti ixrac edə bilərik və həmin neftdən gələn gəlirlər verilən subsidiyalar kompensasiya edə bilər. Dünya bu istiqamətdə çox sürətlə gedir. 2020-ci ildən sonra artıq əksər avtomobil istehsalçıları brend avtomobilləri elektriklişdirəcəklər. Bu prosese vaxtında qoşulanlar daha çox qazanacaqlar".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ,
"Yeni Müsavat"

"Formula-1" yarışlarının məkanı dəyişdirilə bilərmə...

Ekspert: "Bakı trası "Formula-1" təşkilatçılarında olduqca maraqlı gəldiyi üçün bura seçilib"

Aprelin 27-29-u tarixlərində Bakı üçüncü dəfə "Formula-1" Azərbaycan Qran-Prisinin ev sahibliyi etdi. Gərgin keçən yarışmanın sonunda "Mercedes" komandasının pilotu Lyuis Hemilton Bakıda keçirilən "Formula-1" Azərbaycan Qran-Prisinin qalibi oldu. Yarış ciddi qəzalarla da yadda qaldı. Belə ki, Daniel Rikkiardo, Maks Ferstappen (hər ikisi "Red Bull Racing"), Esteban Okon ("Force India"), Valtteri Bottas ("Mercedes"), Sergey Sirotkin ("Williams"), Niko Hülkenberq ("Renault") və Romen Qrojan ("Haas") finiş xəttini keçə bilmədilər.

Yarış günlərində Bakı bulvarında da həm yerli, həm də xarici izləyicilərin istirahətləri üçün əyləncəli proqramlar təşkil olundu. Eyni zamanda 3 gün ərzində hər axşam yarışdan sonra "Crystal Hall"da xarici ulduzların konsertləri keçirildi.

Reportajlardan belə aydın oldu ki, xarici qonaqlar, pilotlar və yarış izləməyə gələn yerli vətəndaşlar təşkilat işlərindən məmnun olublar. Pilotlar mətbuat konfranslarında Bakı trekinə razı qaldıqlarını söylədilər.

Ekspertlərin sözlərinə görə "Formula-1" yarışları Azərbaycana turist axınının artması baxımından da olduqca faydalı olub. Bildirilib ki, xarici ölkələrdə minlərlə izləyicisi olan bu yarış eyni zamanda Azərbaycanın, Bakının da adını xarici ölkə vətəndaşlarına tanıdır. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin ilk üç ayında Azərbaycana gələn turistlərin sayı ötən ilin analoji dövrü ilə müqayisədə 12,4% artıb. Məlumatla görə, bu ilin yanvar-mart ayları ərzində Azərbaycana dünyanın 151 ölkəsindən 629,4 mindən çox əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs gəlib. Gələnlərin əksəriyyəti qonşu ölkələrin vətəndaşlarıdır. Bununla belə, Avropa, Asiya, Körfəz ölkələri və Hindistandan gələn turistlərin sayında da böyük artım müşahidə olunur.

"Formula-1" yarışları keçirilən günlərdə şəhərin mərkəzi küçələrinin bağlanması şəhərdə böyük tıxaclarla da səbəb oldu. Sosial şəbəkələrdə yazılan statuslardan belə aydın oldu ki, insanlar bu yarışla bağlı mərkəzi küçələrinin bağlanması, yaranan tıxaclar narahat edib. Bəs "Formula-1" yarışlarına əhali arasında rəğbəti bir qədər də artırmaq üçün trekin keçidi yolları dəyişmək olarmı?

"Yeni Müsavat"a danışan ekspert Azər Allahverənov bildirib ki, "Formula-1" yarışlarının Bakıda keçirilməsi planlaşdırılan zaman bir neçə traslar təklif olunurdu: "Lakin yarışın təşkilatçıları Bakı trasını seçdilər. Çünki onlar üçün Bakı trası çox maraqlı gəldi. Burada kifayət qədər pilotlar üçün təhlükəli keçidlər var. "Formula-1" in yarışları indiyə qədər xeyli sayda şəhərlərdə keçirilib. Orada oturmuş tras var. Pilotların özləri də həmin traslara öyrəşiblər. O baxımdan da Azərbaycanda təşkil olunan yarış öz unikalılığı ilə xarakterizə edilirdi. Buna görə də təşkilatçılar məhz Bakının müraciətinə xüsusi önəm verdilər. Nəticədə də Azərbaycanla yarışların keçirilməsi ilə bağlı müqavilə bağlandı. Ola bilər ki, Bakı sakinləri yolların bağlanmasından müəyyən mənada narazı qala bilərlər. Bu da başadüşüləndir. Təşkilatçılar üçün isə Bakı trası çox maraqlıdır. Yadımdadır ki, 2016-cı ildə bu məsələ müzakirə olundu. Həmin ərəfədə də yollar bağlandı və narazılıqlar yandı. Hətta təklif olunurdu ki, yarış Azərbaycanın bölgələrindən birində keçirilsin. Ancaq üstünlük Bakı şəhərinə verildi. Burada həm trasın özü, həm də turizm faktoru nəzərə alındı. İstənilən halda məlumdur ki, paytaxt ərazisində turizm infrastrukturunu daha çox inkişaf edib. Kifayət qədər çox sayda qonaq evləri, otellər və saire var. Təbii ki, hamı bu ideyanı yüksək qarşılaya bilməz. İnsanlarımız arasında yarışdan narazı olanlar da var. Onları narahat edən yolların bağlanmasıdır. Düşünürəm ki, bəzi hallarda məsələyə fərqli formada yanaşmaq lazımdır. Yeri gələndə dövlət səviyyəsində təşkil olunan tədbirə hətta öz töhfəmizi də verməliyik. Ən azından müəyyən olunmuş qaydalar çərçivəsində hərəkət edə bilərik. Özüm də müşahidə etdim ki, bəzi narazılıqlar var. Sakinlər tövsiyə olunurdu ki, onlar mümkün qədər şəxsi avtomobillərindən istifadə etməsinlər. Ancaq onun şahidi olurdum ki, insanlar qoyulmuş sədləri yarmağa cəhd edirdilər. Düşünürəm ki, vətəndaşlar bu kimi hallarda yalnız öz maraqlarını düşünməklə çətin vəziyyət yaradırlar. Təbii ki, bu, yolverilməzdir".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

İranda türk dili də dövlət dili olarsa...

Hüseyinbala SƏLİMOV

İran prezident H.Ruhaninin bu yaxınlarda Azərbaycan vilayətlərinə səfəri zamanı səsləndirdiyi "Yaşasın Azərbaycan! Yaşasın Təbriz!" şüarları və türk dili ilə bağlı söylədiyi fikirlər, bunun ardınca İranın nazirinin də türk dilində nəşr oluna- caq kitablara və çəkiləcək filmlərə dövlət dəstəyinin veriləcəyi haqda dedikləri, etiraf edirik ki, xoş təsir bağışladı. Çünki ölkə əhalisinin az qala yarısını təşkil edən xalqın mədəni haqlarına münasibətdə indiyədək yürüdülmüş siyasətə heç bir halda haqq qazandırmaq mümkün deyil.

Bu siyasət dəyişməlidir və bunu həm iki xalq arasında- ki tarixi bağlar, həm də iki dövlət arasında yaşanan ən son proseslər, eləcə də dünyadakı global tendensiyalar zəruri edir - unutmayaq ki, 21-ci əsrdə yaşayırıq...

Burada İran ətrafında cərəyan edən çox qəliz siyasətə rəğmən Bakı ilə Tehran arasında mövcud olan anlaşma- ya, ikitərəfli iqtisadi çalışmalara toxunmayacağıq, çünki bu proseslər daim diqqətimizdədir.

Başqa məqamı qabartmaq istərdik. Uzun illər Tehran da, Bakı da daha çox iki ölkəni və iki xalqı ayıran məqamlara vurğu ediblər.

Amma zaman başqa yanaşmanı dikte edir, birləşdirən məqamları aktuallaşdırır. Fikirləşəndə də görürsən ki, hə- ta bizi ayıran məqamların belə birlik müstəvisində həlli var.

Nə gizlədək, Azərbaycanla İran arasında otuz milyon- luq xalqın haqqı problemi də var. Amma buna da yeni priz- madan yanaşanda görürsən ki, hətta İranda milyonlarla soydaşımız belə bizi ayıran məqamlar kimi yox, əksinə, birləşdirən amillər kimi çıxış edə bilər. Bir anlığa düşünün. Əgər Şimali Azərbaycanla İran arasındakı əlaqələr geniş- lənəcəksə, bu münasibətlər durmadan sıxlaşacaq və şəf- faqlaşacaqsa, iranlı soydaşların mədəni haqları gerçəklə- şəcəksə və xüsusən də türk dilinə də nə vaxtsa ikinci döv- lət dili statusu verilərsə, onda hansısa problemlərin həllini bizi ayıran müstəvilərdə axtarmağa heç dəyərmə?

Düşünürük ki, dəyər. Məsələn, ötən ilin dekabr hadi- sələri zamanı cənublu soydaşlarımız bir daha göstərdilər ki, İranın bütövlüyü və birliyi onları İran cəmiyyətinin digər kəsimlərindən heç də az düşündürmür və belə bir hal İran siyasi istəblişməntinin də azərbaycanlılara münasibətini dəyişməlidir: azərbaycanlılardan ehtiyat etməyə dəy- məz...

Bundan əvvəl də qeyd etmişdik və yaxın vaxtlarda da Azərbaycan -Türkiyə konfederasiyası haqda fikirlər səslə- nərəkən də bir daha qeyd etdik ki, bu xüsusda M.Ə.Rəsul- zadənin böyük ideyası olub. Hələ ötən əsrin əvvəllərində bu adam Azərbaycanın özündə iki başlanğıcı - İran və türk başlanğıclarını ehtiva etdiyini yazır və üç ölkə - Azər- baycan, Türkiyə və İran arasında konfederativ münasibətlərin qurulmasının vacibliyindən və ən əsası da mümkünlüyün- dən yazırdı.

Bu ideya bizə həmişə əski müsavətçilərin digər bir ide- yasından - Qafqaz Evi ideyasından da perspektivli görü- nübür.

Nə gizlədək, Cənubi Qafqazda yaşanan problemlər, eləcə də illərlə müşahidə etdiyimiz bir çox incə mətləblər bunun hələ xeyli bir müddət mübahisəli olacağını deməyə əsas verir.

Fəqət, İran, Türkiyə və Azərbaycan konfederasiyası haqqında bunu demək olmur. Demirik ki, məsələ bir-iki ilin içində həll oluna bilər, gəl, əmin ki, bu birliyi asanlaşdırın xeyli detallar var.

Xüsusən də Bakı bu prosesdə ciddi bir körpü rolunu oynaya bilər - bizim türklərlə milli və iranlılarla dini-məzhəb birliyimiz var. Üstəlik, Azərbaycan mədəniyyəti, musiqisi, hətta dili xeyli dərəcədə ortaq bir məzmun kəsb edir - bu müstəvidə ciddi İran təsiri də var, Türkiyə təsiri də...

Düzdür, siyasi fərqlər də var. Azərbaycanda və Türki- yədə sekulyar dövlət və cəmiyyət, İranda isə teokratik re- jim mövcuddur. Amma hesab edirik ki, bu da zaman mə- sələsidir; zaman Azərbaycanı və Türkiyəni də, eləcə də İranda da dəyişəcək.

Dəyişiklik vektorunun istiqamətini tutmaqsa elə də çə- tin deyil: elə İran prezidentlərindən birinin sözləridir ki, dünyanın bütün ideyaları bir ideya ilə -azadlıqla mübarizə- də acizdir...

Bir daha deyirik ki, uzun müddət bizi ayıran məqamlara diqqət kəsildik. Ola bilsin ki, bu, Firdovsidən, yaxud da qeyri-sənətkardan başlandı. İndisə birləşdirən məqamları qabartmağın vaxtıdır.

Yüz illər ərzində bir yaşadıq, birgə inkişaf etdik və gör- dük ki, bizim aramızda birlik və səmimiyyət mümkündür. Ni- yə də bunu daha da inkişaf etdirmək, daha da genişləndir- mək haqda düşünməyək?..

Bu ilin ilk 4 ayında Azərbaycan me- diasında 57 inti- har hadisəsi haq- da məlumat yayılmış. Mediada yayılan məlu- matları toplayaraq belə qənaətə gəlmək olar ki, ilin ilk rübündə 44, ötən ay isə 13 intihar hadisəsi baş verib.

Anar Bəxtiyar oğlu Cəbrayılı intihar edib. Hadisə Xətai ra- yonu ərazisində qeyd ə- lə- nənib.

Aprelin 9-da Neftçalada 66 yaşlı Xıllı qəsəbə sakinini Ələkbər Saleh oğlu Zülfə- yev intihar edib. Mərhum uzun illər kənd məktəbində

Aprelin 20-də 26 yaşlı Tovuz rayon sakini Fazil Ab- diyev intihar edib. Tikinti sa- həsində mühəndis işləyən F.Abdiyevin psixoloji prob- lemləri olduğu söylene- lir. Mərhumun hətta ötən il də eyni vaxtda intihara cəhd et- diyi də söylene- lib.

isə 50 yaşında olub. İntihar edənlərdən ən gənci isə 17 yaşlı qız olub. İntihar edən digər şəxslər isə 21, 23, 26, 42, 50 və 52 yaşlarında olublar.

Mediada yayılan intihar xəbərlərinə nəzər yetirsək görərik ki, yanvarın 1-dən bu

4 ayda 57 nəfər intihar

edib - səbəblər...

Ətrafınızdakı insanların intihara meyilli olduğundan şübhələndiyiniz halda onu psixoloji yardım almağa təşviq edin

Bəzən bu hadisələrin mediada işıqlandırılmasının əks təsir göstərdiyi və intihar fikrinin adılşdırıldığı deyilir. Ancaq məqsədimiz intiharların sayını göstərməklə bu məsələyə diqqət çəkmək, gündəmdə saxlamaq, çıxış yolu tapılması üçün düşünməyə sövq etmək və intiharın son seçim olmadığını bildirməkdir.

İlk olaraq baş vermiş inti- har hadisələrinə nəzər sa- laq:

Aprelin 1-də Dənizkənarı Milli Parkda intihar hadisəsi baş verib. Şəxsin kimliyi haq- da ətraflı məlumat verilmə- yib.

Aprelin 2-də Şamaxı ra- yon sakini 17 yaşlı Ulduz Mir- zəliyeva intihar edib. O, ni- şanlı olub.

Aprelin 4-də Neftçala ra- yonunda intihar hadisəsi baş verib. Orta yaşlı bir qadın özünü Kürə ataraq intihara cəhd edib. Lakin mediada bu hadisə haqda daha geniş məlumat yayılmayıb, şəxsin kimliyi açıqlanmayıb.

Aprelin 5-də Abşeron ra- yonunda, təxminən 30-35 ya- şında qadın özünü asaraq inti- har edib. Hadisə Xırdalan şə- hərində baş verib. İlk ehti- mala görə, hadisə ailə münasibəti zəminində baş verib. İntihar edən qadının musiqi müəllimi olduğu deyilir. Mər- humun 1 azyaşlı qızı vardı.

Aprelin 5-də digər intihar hadisəsi isə Cəlilabad rayo- nunda baş verib. Rayonun Cəlayir kənd sakinini, 1968-ci il təvəllüdü Yasəmən Elyas qızı Nağıyeva intihar edib. Məlumatla görə, Onun psixo- loji problemləri olub.

Aprelin 6-da paytaxtda 35 yaşlı 1983-cü il təvəllüdü

hərbi hazırlıq müəllimi işlə- yib. 1992-ci ildə könüllü ola- raq Qarabağ uğrunda dö- yüşlərə yollanıb. Daha son- raki illərdə ruhi xəstəliyə dü- çar olduğu üçün Maştağada- ki 1 saylı Respublika Psixiat- riya Xəstəxanasına yerləşdi- rilib. 6 il orada qaldıqdan sonra kəndə qayıdıbmış.

Aprelin 9-da daha bir inthar hadisəsi baş verib. Be- lə ki, 1997-ci il təvəllüdü Na- hid adlı 21 yaşlı gənc yaşadı- ğı mənşəli intihar edib. Mər- humun külli miqdarda borcu olduğu söylene- lib.

Aprelin 10-da Hacıqabul- da 23 yaşlı bir uşaq anası 1995-ci il təvəllüdü Ağayeva Nəsimə Vadar qızı qayınata- sının evində intihar edib. Bir uşaq anası olan Nəsimənin hansı səbəbdən özünü öl- dürdüyü dəqiq bilinməsə də, onun 2 il əvvəl dərin psixi sarsıntı keçirdiyi məlum olub. Belə ki, 2016-cı ildə Nəsimə Ağayevadan 2 yaş kiçik olan bacısı Kifayət də toyuna bir neçə müddət qalmış ata evində intihar etmişdi.

Aprelin 17-də 1968-ci il təvəllüdü Mirzəliyev Bəbir Bəhmən oğlu Bakıda Narko- loji Dispanserdə intihara cəhd edib.

Aprelin 22-də isə Lənke- ran şəhər sakini, 1976-cı il təvəllüdü Səfərova Ruhən- giz Cənəli qızı intihar edib.

Aprelin 25-də 62 yaşlı Balakən sakini Sabir Qurban oğlu intihar edib.

Aprelin 29-da 1966-cı il təvəllüdü Gəncə şəhər saki- ni İsmayilov Bəhmən İbra- him oğlu intihar edib.

Aprelin 30-da sə 1997-ci il təvəllüdü Elvin Əli oğlu metroda Zülfüqarov dostu ilə mübahisə etdikdən sonra in- tihara cəhd edib.

Baş vermiş intihar hadi- sələri haqda yayılan məlu- matlara istinadən belə şəxslərin çoxunun psixoloji və pisixi durumunun nor- mal olmadığını qeyd etmək olar.

Mediada yayılan məlu- matlara əsaslanaraq, belə bir rəqəm əldə edirik: ümu- milikdə apreldə 13 intihar hadisəsi və 2 intihara cəhd baş verib. Sfera.az-ın ilin ilk rübü üçün mediadan topladığı məlumatlara əsa- sən deyə bilərik ki, ilin ilk 3 ayında daha çox 17-36 yaşlı şəxslər intihar edib. Təkcə apreldə intihar edənlərin ikisi 60-66 yaş, digər ikisi isə 35, daha ikisi

günədek Azərbaycanda inti- har edənlərin sayı 38 olub. Diqqətçəkən məqamlardan biri də odur ki, intiharların bir çoxu, demək olar ki, eyni böl- gələrdə baş verir. Bu sırada biz ötən aylarda Şəki, Sum- qayıt, Neftçala şəhərlərinin adını çəkə bilərik. Bu ay isə bu siyahıda Bakı ilk sırada yer alıb.

Belə ki, bu ay ərzində Ba- kıda 4 intihar hadisəsi baş verib. Bakıdan sonrakı yerdə isə Neftçala və Cəlilabad ra- yonudur. Ötən ay və cari ay- da mediada yayılan məlu- matlara əsasən, Neftçalanı daha çox intihar edilən böl- gələrdən biri hesab etmək olar. Təkcə bu ayda hər iki rayonda ayrılıqda olaraq 2 intihar hadisəsi baş verib. Bu ay digər intihar hadisələri isə Balakən, Gəncə, Lənkeran, Tovuz, Şamaxı, Sumqayıtda qeyd ələnib.

Maraqlıdır, intiharların adılşdırılmasında daha çox baş verməsi nə ilə əlaqədardır?

Psixoloq Elnur Rüstə- mov Sfera.az-a açıqlama- sında genetik, sosial və psi- xoloji faktorların burada rolu- nun danılmaz olduğunu de- yib:

"Bir şey haqda nə qədər çox yazılsa, o cür hadisələr daha çox baş verir. Bir böl- gədə bu cür hadisələrin da- ha çox olması da məhz bu amillə bağlıdır. Biri intihar edir və digərləri də ona ba- xıb, bu yola əl atır. Artıq inti- har xəbərləri daha tez yayı- lır. Görün ölüm necə ucuzla- şıb".

İntihar yarımçıq qalmış arzular, xəyallardır. İntihar çıxış yolu deyil, ola da bil- mək. Sadəcə olaraq, daha inamlı olmaqla mübarizə aparıb xırda əngəlləri aş- maq lazımdır. Çünki ölü- mün qarşısında hər şey xır- dadır. Bir tek ölümə çarə yoxdur. Odur ki, ətrafınızdakı insanların intihara me- yilli olduğundan şübhələndiyiniz halda gecikməyin və onu psixoloji yardım alma- ğa təşviq edin. Sonra gec ola bilər.

Prezident seçkilərindən sonra yeni formalaşan Nazirlər Kabinetində ciddi kadr dəyişiklikləri oldu. Prezidentin fərmanları ilə üç nazir, 3 komitə sədri, baş nazirin iki müavini vəzifələrindən azad olundular. Bundan əlavə, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı postu da boşaldı.

Onu da qeyd edək ki, hökumət kabinetində qeydə alınan dəyişikliklər insanlarda yerli icra hakimiyyəti başçıları korpusunda da yeniləşmə olacağına dair inamın yaranmasına səbəb olub. Nazir, komitə sədri, baş nazir müavinlərindən fərqli olaraq rayon, şəhər icra hakimiyyəti başçıları yerlərdə əhali ilə birbaşa təmasda olurlar. Bu baxımdan onların fəaliyyəti, yaxud fəaliyyətsizliyi bütövlükdə hakimiyyətlə bağlı rəyin formalaşmasına gətirib çıxarır. Bu gün özünü icra başçısı olduğu rayonun hökmdarı kimi aparıb, sahibkarından tutmuş kəndlisinə qədər - bütün rayon əhalisinə öz təbəəsi kimi baxan memurlar

İcra başçıları təlaşda-növbə onlara çatır...

Əhalini hakimiyyətdən narazı salan, sahibkarlığın inkişafını əngəlləyən icra başçıları yola salınacaq; deputatın iddiasına görə, işdən çıxarılan rayon rəhbərlərini də gənc kadrlar əvəz edə bilər

var. Onların bu fəaliyyətləri rayonların sosial-iqtisadi dənəticəsində əhali hakimiyyətdən narazı salınır, sahibkarlığın inkişafı əngəllənir, rayonların sosial-iqtisadi durumu ləngiyir. Bütün bunlar isə icra hakimiyyəti başçıları arasında da təmizləmənin

aparılması zərurətini yaradır. Məlumatla görə, gözlənilən dəyişikliklər artıq bəzi icra başçıları arasında ciddi təlaş yaradıb.

Ana Vətən Partiyasının sədri, Milli Məclisin üzvü Fəzail Ağamalının dediyinə görə, idarəçilik strukturunda rayon, şəhər icra hakimiyyəti başçıları mühüm yer tutur: "Ayrı-ayrı nazirliklərin, komitələrin rəhbərlərinə nisbətən icra başçıları əhali ilə daha sıx təmasda olurlar. Onların arasında öz işini yüksək səviyyədə quran, ölkə prezidentinin siyasətini istisnasız olaraq həyata keçirən, xalqına xidmət etməyi özünə şərəf bilən

icra başçıları kifayət qədərdir. Bunlar idarəçilik sistemində nəinki xalqla dövlət, hakimiyyət arasında problemlər yaratmırlar, həmçinin münasibətlərin ən yüksək səviyyədə qurulmasına şərait yaradırlar. Təbii ki, elə icra başçıları da var ki, bu keyfiyyətlərdən məhrumdurlar. Mən əminəm ki, cənab prezidentin bu barədə yetərincə məlumatı var və icra başçıları arasında da yenilənmələr olacaq".

Deputatın fikrincə, yenilənmə zamanı təyinatların sırf gənclər arasında olması mütləq şərt deyil: "Şübhə etmirəm ki, o gənclərə üstünlük verəcək ki, onların

idarəetmə sahəsində yetərincə təcrübəsi var. Çünki, bayaq da qeyd etdik ki, icra hakimiyyətləri yerlərdə əhali ilə ən çox işləyən dövlət qurumlarıdır. Onların rəhbəri olan şəxslərin insanlarla işləmək bacarığı, idarəçilik təcrübəsi, siyasi proseslərdən baş çıxarmaq qabiliyyəti olmalıdır. Cənab prezidentin təyinatlarında həmişə bu keyfiyyətləri özündə əks etdirən kadrlara üstünlük verilir. Mən əminəm ki, icra başçıları arasında yenilənmə zamanı da bu prinsiplərə əməl olunacaq".

□ **DÜNYA, "Yeni Müsavat"**

Müxalifətin yaz planları varmı...

Tural Abbaslı: "Baxmaq görək, kimin fəaliyyəti hakimiyyətin maraqlarına daha çox xidmət etdi"

Əli Orucov: "Seçkiöncəsi bir-iki mitinq keçirənlər bunu davamlı etsəydilər..."

Azərbaycan müxalifəti 11 apreldeki növbədən sonra prezident seçkilərindən sonra yenidən qeybətə çəkilib. Seçkilərdən öncə əsas aparıcı qurumlardan olan Milli Şura və Müsavat Partiyası bir qədər aktivləşdilər, 3 etiraz aksiyası keçirdilər. Seçkidən sonra partiya liderləri bəyan etmişdilər ki, aktiv fəaliyyəti bundan sonra da davam etdirəcəklər. Ancaq seçkidən sonra müxalifət sanki "yoxa çıxdı".

Hətta belə iddialar da var ki, mitinqlər vaxtı bu cür aksiyaların hakimiyyətin xeyrinə işlədiyini barədə deyilənlər özünü doğrultdu. İttihamlar bundan ibarətdir ki, sanki bu müxalif qurumlar bilərəkdən hakimiyyətə pas verdilər, aksiyalarla demokratiya görüntüsü yaratdılar.

Digər müxalif qurumlar da yaz fəslinin olmasına baxmayaraq, hələ də aktivləşməyiblər. Halbuki ötənlərdə yaz fəslini Azərbaycan müxalifəti fəaliyyət üçün uyğun zaman sayırdı, hətta "yaz hücumu" deyərək bir termin də formalaşmışdı...

AĞ Partiya başkanı Tural Abbaslı müxalifətin susqunluğuna bu cür şərh verdi: "Əslində "seçkidən sonra qaldığımız yerdən davam edəcəyik" deyənlər elə də edirlər. Seçkidən əvvəl də real heç nə etmədilər, elə indi də heç bir iş görməyə davam edirlər. Yəni adamlar dediklərini edirlər. Biz AĞ Partiya olaraq siyasi arena-

da yaranan istənilən fürsətdən istifadə edib mübarizəmizi davam etdirmək əzmindəyik. Elə məhz bu prinsipi bizə görə növbədən sonra prezident seçkilərində iştirak etdik. Bugünkü siyasi vəziyyəti analiz edəndə görürük ki, bu, ən doğru qərar idi. Boykot vasitəsilə guya hansısa böyük dövlətlərin bu iqtidarın legitimliyini şübhə altına alacağı barədəki xülyalar da özünü doğrultmadı. Biz əvvəlcədən də bu fikri səsləndirirdik ki, dünya dövlətlərini Azərbaycandakı demokratik vəziyyət qətiyyətlə maraqlandırmır. Onlar ancaq və ancaq öz maraqlarını güdürülər. Maraqları təmin olunduqca, o dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar mövcud iqtidarla əməkdaşlıq edəcəkdir. Əksinə, boykot deyil, prosesdə aktiv iştirak edib mübarizə aparmaq lazım idi. Bu aspektdən də çıxış etdikdə görürük ki, AĞ Partiya bu mərhələdən olduğundan daha güclü çıxdı. Biz yenə qaldığımız yer-

dən daha güclü davam edirik. Belə ki, partiyamızın təşkilatlanma və strukturlaşma prosesini davam etdiririk. Eyni zamanda baş tuta biləcək növbədən sonra parlament seçkilərini də hesaba alaraq bu sahədə də öz işlərimizi təşkil etməyə çalışırıq. Əminəm ki, AĞ Partiya olaraq bu tempdə davam edə biləcəyik, qarşıdan gələn hər gün, hər fürsət bizi daha da güclü edəcək. Artıq Azərbaycan siyasi səhnəsində AĞ Partiya adlı perspektivli bir siyasi oyunçunun olduğunu hər kəs qəbul edib. Biz çalışacağıq ki, bu siyasi oyunçu daha güclü siyasi gücə çevrilsin və real nəticələr əldə etsin. Hansısa siyasi qüvvələrin seçkidən öncə keçirdikləri

mitinqləri biz onların hüquq kimi qəbul edirik. Hər bir partiya və ya siyasi quruluş qərar vermə azadlığına sahibdir. Bu addımların məqsəduyğunluğu və səmərəliliyi isə başqa mövzunun müzakirə mövzusuudur. Biz o zaman da bu addımın hakimiyyətin maraqlarına daha çox xidmət edəcəyini bildirmişdik. Çünki, ATƏT müşahidə missiyasının Bakıda olduğu seçki dönməsində o qədər də kütləvi olmayan aksiyaların təşkili hakimiyyətə Azərbaycanda "sərbəst toplaşma" azadlığının olduğu görüntüsü verməyinə yardımçı oldu. Hətta bu mitinqlərin demokratiyanın mövcudluğunun sübutu kimi xarici nümayəndələrlə görüşdə ölkə başçısı İlham Əli-

ya yaramır. Amma fakt ondan ibarətdir ki, sosial sifarişin və xalqın marağı olmadan keçirilən istənilən kütləvi etiraz aksiyaları nə kütləvi, nə də təsiredici olmayacaq. Seçkiöncəsi Milli Şuranın Müsavat Partiyası ilə birgə keçirdiyi aksiyalar çox sönük və səmərəsiz oldu. Kütləvilik alınmadığından diqqətli cəlb etmədi. Lakin bu heç də iqtidarın dediyi kimi, o demək deyil ki, müxalifətin sosial bazası və ölkədə narazılıqlar yoxdur. Sadəcə, narazı kütlə etiraz aksiyalarına cəlb olunmurlar, yaxud da özlərini kənarında seyrçi mövqedə saxlayırlar. Bunun da müxtəlif səbəbləri var. Birincisi, cəmiyyəti üzərində total basqı qalır, ikincisi, narazı kütləni meydana çıxaracaq nə siyasi situasiya, nə siyasi lider, nə də siyasi qüvvə yoxdur. Eyni zamanda narazılar sanki "fövqəladə bir qüvvənin, bir şəxsin" onların bütün problemlərini həll edəcəyini, vəziyyəti yaxşılaşdıracağını gözləməkdədir. Bu isə, təbii ki, doğru yanaşma deyil. Siyasi partiyaların gücü də, hakimiyyətə nəzarətin həyata keçirilməsi də məhz ictimai-siyasi fəallıq olan cəmiyyətlərdən asılıdır. Seçkiöncəsi bir-iki mitinq keçirənlər, mənəcə, bunu davamlı etsəydilər, insanların iştirakı getdikcə azalmağa doğru gedəcəkdi. Cəmiyyəti seçkilər bir qədər sakitləşdirsə də, bunun çox uzun sürməyəcəyi, ictimai-siyasi proseslərin payıza doğru qızışacağı qənaətindəyəm. Çünki bu idarəetmə və kosmetik dəyişikliklərlə uzağa getmək mümkün olmayacaq".

AMİP katibi Əli Orucov bildirdi ki, doğru bildikləri yolla gedirlər: "Doğru bilərəkdən getdiyimiz yolumuzu davam etdiririk. Siyasi fəaliyyətdə dayanmalar yox, fəaliyyətin gücləndirilmiş və yaxud da adi iş axarında davamı olur. Tutaq ki, seçki dönmələrində, yaxud da ölkədəki ictimai-siyasi vəziyyətdən və onun tempindən asılı olaraq siyasi qüvvələr gücləndirilmiş aktiv fazada işləyir. İddia edə bilmərəm ki, müxalifətin bir qisminin seçkiöncəsi aksiyalar keçirməsi kimin işinə yararır,

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Erməni oyunu

Xalid KAZIMLI

Ermenistanın özündə belə çox da populyar olmayan siyasətçi Paşinyanın bir ayın içində "məxməri" inqilaba rəhbərlik edərək hakimiyyətə gəlməsi, baş nazir olmaq ərfəsinə gəlməsi ətraf ölkələr və dünya tərəfindən heyrətlə qarşılır.

Bunu heç kəs gözləməirdi - nə Rusiya, nə ABŞ, nə Türkiyə, nə Azərbaycan, nə də yerdə qalan ölkələr.

Bunu heç kəs ona görə gözləməirdi ki, hadisələr rəsmən despotizmdən demokratiyaya keçid tunelinin 1 kilometrlik məsafəsinin ilk yüz metrində var-gəl edən (irəli getsinmi, getməsinmi deyə) Ermənistanda baş verirdi.

İndi budur, ilk baxışdan ehlə görünür ki, Ermənistan o tunelin içində birdən-birə sürət qatarına dönərək tuneldən çıxıb.

Belə şeylər cizgi filmlərində olur - dibçəkde cücərtisi görünən bitkiyə su çiləyirlər, 5 saniyənin içində göz görə-görə böyüyür, çiçək açır.

Siyasətdə bu cür sürətli yüksəliş nadir hadisədir. Keçən ayın bu vaxtı prezident Serj Sərkisyanın baş nazir olacağı, yenə hakimiyyətdə birinci şəxs olaraq dövləti idarə edəcəyi heç kəsde şübhə doğurmurdu.

Hətta çoxları ironiya ilə bildirirdi ki, Sərkisyan bir nəfəri öz yanında prezident vəzifəsinə işə götürüb.

Amma işə baxın ki, Rusiyada və başqa ölkələrdə müvəffəqiyyətlə sınaqdan çıxarılan fənd Ermənistanda alınmadı.

Gözlə görünən odur ki, buna xalq imkan vermədi. Əgər ehlə idisə, xalq seçkilərdə nədən müqavimət göstərməmişdi və Sərkisyanın partiyasına səs verməmişdi? Lap deyək ki, həmişəki kimi seçki saxtakarlığı olmuşdu, o zaman nəyə görə dərhal, isti-isti güclü etiraz aksiyaları təşkil olunmamışdı?

Başqa bir məsələ. Hər dəfə, hər seçkidən sonra hakimiyyəti ələ almaq, möhkəmlənmək üçün müxaliflərə, etiraz edənlərə divan tutduran, xeyli sayda insanın ölümünə bais olan Sərkisyan və onun güruhu nədən bu dəfə boş, yumşaq tərpəndilər?

Deyə bilərlər ki, xeyr, yenə də müxalifətləri döydürdülər, həbs etdilər. Amma 10 il əvvəl xeyli adam öldürməkdən çəkinməmişdilər axı...

Bu dəfə işə belə oldu. Xeyli dərəcədə müəmmaldır.

Bir çox şəxslər burada bir erməni oyunu görürlər. Onlar əmindir ki, bütün bu hadisələr, yürüşlər, nümayişlər, istefalar, yüksəlişlər təsadüfi deyil, düzülüb-qoşulmuş, ssenariləşdirilmiş məsələdir.

Başlıca arqument belədir: Ermənistan artıq Rusiyadan istədiyini, umduğunu ala bilmir və Qərbdən mədəd umur. Hələ altı ay öncədən Rusiyanın bir çox siyasi və media dairələrində Ermənistanın Qərbə meyilləndiyinə dair informasiyalar dolaşır, müzakirələr gedirdi.

Arqumentlərdən biri də budur ki, Ermənistanda Rusiyaya güvənlə bağlı optimist qənaət 2016-cı ilin aprelindən sonra dağılmağa başlayıb. Ermənilər o zaman Azərbaycan ordusunun Ermənistan qoşunlarına zərbə vurmasının Rusiyanın "xeyir-dua"sı ilə baş tutduğuna inanırlar. Ermənistan mətbuatında bu barədə yüzlərlə məqalə yazılıb, bir çox politoloqların açıqlamalarında bundan açıq-açıq bəhs edilib. Hətta Rusiyanın Ermənistana xəyanət etdiyindən danışanlar da vardı.

Ona görə də güman edilir ki, Ermənistanda hakimiyyətin Rusiyanın adamı olmayan şəxsə ötürülməsi həm Qərbə "gəllirik, bizi qəbul edin, qoruyun" mesajıdır, həm də Rusiyaya "gedirik, qədrimizi bilin, istədiyimizi verin" ismarığıdır.

Hesab olunur ki, ermənilər hakimiyyət dəyişikliyinə məhz buna görə qansız-qadasız müştəşəkilliklə başa gətirdilər. Bəzi adamların öz yüksək mənsəblərini itirmələrinə görə narazı qalmaları hesabdan deyil. Belələri həmişə olub və olacaqlar. Onları millətin taleyi yox, öz korporativ maraqları düşündürür.

Ancaq o da göz önündədir ki, Ermənistanda Nikol Paşinyanın dövlətin başına keçməsinin erməni xalqının mənafeyinə uyğun olacağını düşünənlər çoxdur. Onların arasında iqtidar adamları da var, müxaliflər də, bitrəfələr də.

Bizə gəlincə, yəqin ki, ölkəmizdə də Ermənistandakı hakimiyyət dəyişikliyinə böyük ümidlərlə baxanlar var.

2003-cü ildə prezidentliyə namizəd İsa Qəmbərin Qarabağ konfliktini ilə bağlı mövqeyindən narahat olan ermənilər ümidlərini onun əsas rəqibinə bağlamış, seçkilərin məlum nəticəsindən sonra şadanalıq etmişdilər. Yarım il keçmiş umsuq və peşman oldular.

Biz də Paşinyana ümid bağlamayaq ki, umsuq olmayaq. Ermənilərin bütün oyunu güclü dövlət qurmaq, qonşu dövlətlərdən (Türkiyə və Gürcüstan da daxil) bacardıqca daha çox torpaq qoparmaqdır.

Azərbaycanlı milyarder, AST Şirkətlər Qrupunun yaradıcısı Telman İsmayılov videomüraciət ünvanlayıb. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, T. İsmayılov məhkəmə ilə bağlı fikirlərini bildirib və istintaqın yekunlaşdığını söyləyib: "Üzləşmə olmalıdır. Obyektiv məhkəməyə ümid edirəm. Kərimovu məhkəməyə gətirib çıxarmalıdır. Yalnız onun yanlış ifadələri ittiham olaraq qəbul edilib. Mən ehtiyat edirəm ki, onu məhkəməyə gətirməyəcəklər və qorxuram ki, onu aradan götürə bilərlər. Buna görə də mən hüquq-mühafizə orqanlarından və məhkəmədən xahiş edirəm ki, bu məsələyə obyektiv yanaşsınlar. Diqqətiniz üçün təşəkkür edirəm".

"Onu aradan götürə bilərlər".

"AST Telman" yeni müraciət yaydı

Müflis olmuş azərbaycanlı milyarder ona irəli sürülən ittihamda əsas şahidin öldürülə biləcəyini deyir

İndi isə keçək bu müraciətin edilməsinin səbəblərinə. 2017-ci ilin dekabrında məlum oldu ki, Rusiya İstintaq Komitəsi azərbaycanlı iş adamı Telman İsmayılovun qətl hadisəsi ilə bağlı açılan cinayət işi üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməsi barədə qərar qəbul edib. T.İsmayılov qətl və qanunsuz silah dövrüyəsində ittiham olunur.

"İstintaq Komitəsinin məlumatlarına görə, T.İsmayılov 2016-cı ildə qətlə yetirilən iki iş adamının - Vladimit Savkin və Yuri Brilevin qətlinin sifarişçisidir".

İstintaq Komitəsi əmindir ki, T.İsmayılov iş adamları Vladimir Savkin və Yuri Brilevin qətlinin sifarişçisidir. Qətl işə qarışları Rafiq və Vaqif İsmayılovlarla birgə həyata keçirib. Cinayəti törədən işə Mehman Kərimov olub.

2016-cı ilin 15 mayında Novorijski şosesində M.Kərimov maşında olan V.Savkin və Y.Brilevini pistoletlə öldürüb. Sonuncular aldıkları zədələrdən sonra həyatlarını itiriblər. Rafiq İsmayılov Kərimovu cinayətin törədildiyi məkandan aparıb. Bundan sonra qətlin iştirakçıları ona gizlənməkdə və silahını gizlətməkdə yardım ediblər.

Hazırda qətdə təqsirləndirilən Rafiq İsmayılov və Mehman Kərimov həbs olunub, Telman və Vaqif İsmayılovlar barəsində isə nəzarət altında saxlanılmaqla qiyabi olaraq ehtiyat tədbiri seçilib.

Rusiya İstintaq Komitəsinin rəsmi nümayəndəsi Svetlana Petrenko deyib ki, T.İsmayılovun beynəlxalq axtarışının təşkili üçün müvafiq materiallar RF Baş Prokurorluğuna göndərilib.

Rusiya mətbuatı araşdırma apararaq üzə çıxarmışdı ki, T.İsmayılov vəziyyətinin pisləşəcəyini öncədən bildiyi

olub. Məlumatlarda qeyd olunurdu ki, 31 mart 2018-ci il tarixində hotel yenidən xidmətə açılacaq. Hotelin baş direktoru Selçuk Şentepe "Mardan Palace Hotel"nin üzünə həbs qoyulmadığını bildirmişdi: "Hotelimizdə olan əmlakın dəyəri borcların 5 qatıdır. Hər dövrdə şirkətlərin müəyyən

DİN-in keçmiş əməkdaşı Dmitriy Zaxarçenko ilə bağlı istintaq materiallarından da görünür. İşlə bağlı verilən şahid ifadələrində də bildirilir ki, Zaxarçenko İsmayılova hələ o, Moskva regionundakı bazarların sahibi olan vaxtlardan yaxşı tanışdır. Şahidlərin sözlərinə görə, İsmayılov Rusiya-

üçün bir neçə mənzilini, şirkətini və ona məxsus iri torpaq sahələrini yaxın qohumlarının adına keçirib. Araşdırma zamanı məlum olub ki, Moskvanın Kutuzov prospektində 12 yaşlı nəvəsi Telmanın adına bir neçə mənzil varmış.

Məlumatla görə, bundan başqa, Moskva vilayətindəki torpaq sahələrini və evlərini müflis elan olunmamışdan əvvəl "Demetra" investisiya fonduna satmış. Bu ərazilərdəki torpaq sahəsi və evlərin qiyməti 197 milyon rubl, təxminən 3 milyon 400 min dollar təşkil edir.

Bundan başqa, "Demetra" İsmayılovdan Skolkovo qəsəbəsi ərazisində 2 min kvadratmetrlik torpaq sahəsini də alıb.

Araşdırma zamanı o da məlum olub ki, bütün alqı-satqı baş ofisi Rostovda yerləşən "Novie texnologii upravleniya" şirkəti tərəfindən aparılıb.

Amma bu məsələdə ən maraqlı detal Antalyada T.İsmayılov tərəfindən 1.4 milyard dollara inşa edilən "Mardan Palace Hotel"nin yenidən fəaliyyətə başlayacağı tarix

çətinlikləri olur. Biz hər şeyini yenidən qururuq. Gələcəyə daha yaxşı baxaraq, hərəkət etməyə çalışırıq. Bir çox hotelin çətinlikləri olduğu kimi, bizim də çətinliklərimiz var. Bu çətinlikləri aşmaq, yolumuzda davam edəcəyik. Hotelin təmiri ilə bağlıdır. Lakin 200-ə yaxın personalımız işə davam edir. 2018-ci ildə bir çox yeni plana başlayırıq. Görüşdüyümüz bir hind toyu var. Hotelimizin yeni il açılışını çox yaxşı bir hind toyu ilə edəcəyik. Hotelin köhnə günlərinə qaytaracağıq. 31 martda hotelin açılışı olacaq".

Amma mətbuatdan da məlum olduğu kimi, sözügedən tarixdə hotel fəaliyyətə başlamadı.

Başlanğıcda asayış keşikçiləri T.İsmayılovun Rusiya ərazisində olduğunu və yaranmış situasiyanı həll etməyə çalışdıklarını bildiriblər. Amma İsmayılov qarışları Türkiyənin onları Rusiyaya verəcəyindən ehtiyatlanaraq Fransaya köçüblər və hazırda oradadırlar.

Fransa Telman İsmayılova yad ölkə deyil. Bu, Rusiya

dan getdikdən sonra Zaxarçenko ona Fransada görüşüb birlikdə mümkün biznes-layihələri müzakirə etməyi təklif edib.

Telman İsmayılovun qarışları Rafiq 2016-cı ilin mayında Savkin və Brilyovun qətlində ittiham edilərək həbs olunub.

2009-cu ildə Telman İsmayılovun rəhbərlik etdiyi Moskvanın "Çerkizov bazarı"nın işində qanunsuzluqlar aşkarlanıb və bazar bağlanıb. İsmayılov bunun ardınca xaricə gedərək əmlakını satmağa başlayıb. 2017-ci ilin martında İsmayılov müflis elan olunub.

Qeyd edək ki, Moskvanın Basman Rayon Məhkəməsi ötən il noyabrın 11-də T.İsmayılov barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçib. O, iki nəfərin qətlində şübhəli bilinir və həbs-qətimkan tədbiri həmin cinayət işi üzrə qəbul edilib. T.İsmayılov qarışları Vaqiflə birlikdə son vaxtlarda yaşadığı Türkiyəni tərk edərək Fransaya gedib.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 100 illik yubileyinə bir aydan az müddət vaxt qalır. Mayın 28-də ən önəmli tarixi günlərimizdən biri keçiriləcək. Bu ilin yanvarında prezident İlham Əliyev 2018-ci ilin "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ili" elan edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

huriyyətin yüz illiyi ilə bağlı medal təsis olunsun. Artıq bu medalı bu günlərdə təsis edəcəyik. Cümhuriyyətimizin parlamentinin də yüz illiyi ilə bağlı medal təsis olunması təklifini vermiş ki, yaxınlarda bu da olacaq. Milli Məclisdə böyük bir beynəlxalq tədbir keçiriləcək. Bu, hökmən yayda olacaq, çox güman ki, iyulda keçiriləcək. Bundan əlavə də bir sıra tədbirlər həyata keçiriləcək. İndiyə qədər bəzi tədbirlər ke-

barədə sərəncam verilibsə, bu işləri görmək lazımdır. Cümhuriyyətin banilərini, onun gördüyü işləri yad etmək heç kimə maneçilik yaratmır. Bu, kampaniya xətrinə olmalı deyil, əbədiyaşar proses olmalıdır".

Deputat bu işləri görməyən aidiyyəti qurumlardan da söz açdı: "Cənab prezident yüz illik yubileyə bağlı sərəncam veribsə, kimsə cürət edib buna mane ola bilməz. Amma görünən odur ki, ləngimələr var. Bu işlə-

tafa da Cümhuriyyətə olan ögey münasibətdən narazıdır: "İndiyə qədər görülən işlər qanunvericidir. Sanki Cümhuriyyətin yubileyinə hazırlıq getmir. Burada iştirakçılıq önəmlidir. Cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrinin bu prosesə cəlb olunması baş vermir. Dövlət səviyyəsində bəllidir, atəşfəşanlıq olacaq, fişənglər atılacaq, bu və ya digər yerlərdə bu yubiley qeyd olunacaq. Amma bunun yüz illiyə adekvat olduğunu demək

Prezident yanında İctimai Palata yaradılması ideyasına ekspertlərdən dəstək

"Bu, bir növ xalq və dövlət arasında vacib körpü rolunu oynaya bilər"

Deputat Fazil Mustafa "Yeni Müsavat" a müsahibəsində hökuməti faydalı ideyalarla qidalandırmaq üçün ölkə prezidentinin yanında İctimai Palatanın yaradılmasının vaxtının yetişdiyini bildirdi. O qeyd edib ki, ölkə prezidenti yanında İctimai Palatadan tərif söyləmək üçün deyil, ölkənin gələcəyi üçün məsuliyyətli davranan və müxtəlif sferaları təmsil edən düşüncə adamlarının cəlb olunması ilə cəmiyyətin problemlərinə aid faydalı müzakirə mühiti yaradıb üzə çıxan tezislərdən istifadə etmək olar.

Bəs siyasi ekspertlər bu barədə hansı fikirdədir, belə bir İctimai Palatanın yaradılmasının effekti ola bilərmi? Dünya ölkələrinin təcrübəsində bundan istifadə edilirmi və effekti olurmu?

Siyasi ekspert Elşən Mustafayev bildirdi ki, bir sıra dövlətlərdə müxtəlif adlar altında anoloji qurumlar fəaliyyət göstərir. Fəaliyyət istiqamətlərində fərqlər olsa da, onların bir çoxu cəmiyyətin inkişafına, problemlərinin həlləsinə xidmət edir. Bir növ xalq və dövlət arasında vacib körpü rolunu oynayır: "Adının nə olmasından asılı olmayaraq Azərbaycanda da belə bir missiyanı həyata keçirdən qurumun yaradılması yaxşı olardı. Yaranan qurum sırf bu məqsədlər naminə yaradılarsa və üzərinə götürdüyü öhdəliklərin həlli ilə məşğul olarsa, bu, çox vacib addım olar. Yox, əgər dar maraqlar çərçivəsində işləyəcəksə, fəaliyyəti ilə cəmiyyəti birləşdirməkdənsə, qarşılıqlı artmasına xidmət edəcəksə, yaranmasının heç bir mənası və müsbət effekti olmaz. Eyni zamanda İctimai Palatada təmsil olunan insanlar ictimai, siyasi mövqeyinə görə yox, öz sahələrində peşəkarlıqlarına görə seçilməlidir. Rusiyada uzun müddətdir ki, İctimai Palata adı altında qurum fəaliyyət göstərir. Amma onun idarə olunmasında, problemlərə yanaşmasında, Palataya üzvlərinin seçilməsində çoxsaylı qüsurlar olduğuna görə yarandığı gündən dövlətə deyil, hökumətə işləməsi ilə tanınır və qarşısına qoyulan məqsədlərə xidmət etmir. Azərbaycanda isə bundan fərqli, cəmiyyətin bütün təbəqələrini ətrafında birləşdirən, problemləri görüb dilə gətirməkdən çəkinməyən, çoxluğun qəbul edəcəyi bir təşkilata hal-hazırda çox ehtiyac var".

Siyasi ekspert Yeganə Hacıyeva isə qeyd etdi ki, Prezidentinin yanında İctimai Palatanın yaradılması fikri ideya olaraq çox gözəldir. Dünyanın bir çox ölkələrində belə bir qurum müxtəlif adlarla da olsa fəaliyyət göstərir. Adının necə adlandırılmasından asılı olmayaraq, bu qurumların məqsədi dövlət orqanlarının, yerli özünüidarəetmə orqanlarının işində ictimaiyyəti, nəzarətçini funksiyasını yerinə yetirməkdir: "Bu cür qurumlar cəmiyyətin həyatı vacib məsələlərinin həllində ciddi rol oynaya bilər. İctimai Palatanın tərkibi isə, əlbəttə, cəmiyyətin müxtəlif sahələrini əhatə edən nümayəndələrdən, elm akademiyaları və yaradıcı birliklər, ictimai birliklər və qeyri-kommersiya təşkilatlarının, müxtəlif sahələr üzrə müstəqil ekspertlərdən ibarət olur. Ancaq, əlbəttə, burda diqqətə alınması bir neçə məqam var. Məsələ ondadır ki, dünyanın heç bir yerində bu tip qurumların fəaliyyətinin hamının istifadə edə biləcəyi ümumi bir uğur resepti yoxdur. Çünki müxtəlif coğrafiyalarda dövlətlər, xalqlar və onların düşüncə tərzini, milli mental dəyərləri, xalqların spesifikalarını fərqlidir. O üzdən digər dövlətlərdə mövcud olan bu kimi qurumların uğurlu həyata keçirilməsi fəaliyyətləri bizim üçün baza və ya nümunə ola bilməz. Azərbaycan dövlət və xalq olaraq milli, mental, mədəniyyət dəyərləri spesifikasında dünyanın çox az xalqları ilə oxşarlıq təşkil edir. O üzdən belə bir qurumun təsis olunması və fəaliyyət göstərməsi çox diqqət tələb edən bir mövzudur.

Ümumiyyətlə, ABŞ-da, Avropada, Rusiyada, Türkiyədə, İranda bu kimi qurumlar fəaliyyət göstərir. Bu mövzuda ən önəmli məqam qurumun tərkibinin necə və kimlərdən ibarət formalaşdırılmasıdır və müstəqilliyinin olub-olmamasıdır".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Cümhuriyyət tədbirlərinə biganəliyə deputatlardan sərt reaksiyalar

Tahir Kərimli: "Cümhuriyyətin banilərini, onun gördüyü işləri yad etmək heç kimə maneçilik yaratmır"

İndiyə qədər Cümhuriyyətimizin yubileyi ilə bağlı görülən işlərin qənaətbəxş olmadığı barədə fikirlər çoxluq təşkil edir. Deputatlar səviyyəsində dəfələrlə bununla bağlı məsələ qaldırılsa da, belə önəmli tarixi günlərlə əlaqədar atılan addımlar təqdirəlayiq sayılır. Qalan 28 gün ərzində Cümhuriyyətə layiq bəzi işlərin görülməsi vacib hesab olunur.

Vəhdət Partiyasının sədri, deputat Tahir Kərimli "Yeni Müsavat" a açıqlamasında AXC-nin yubileyinə olan biganə münasibəti sərt tənqid etdi: "Cümhuriyyətin yubileyi ilə bağlı bir sıra kompleks təkliflər irəli sürənlərdən biri də mənəm. Özü də real təkliflər irəli sürmüşdüm. Ürəkəlməyimin səbəbi də o idi ki, prezident bu ili "Cümhuriyyət ili" elan edib, müəyyən tədbirlərin görülməsini ortaya qoyub. Açıq deyərim, sanki bəzilərinde Xalq Cümhuriyyətinin, onun xadimlərinin adına allergiya var. Prezident bununla bağlı sərəncam veribsə, bunu yerinə yetirmək lazımdır. Bunu qapalı məkanlarda, tədris müəssisələrində keçirmək yetərli deyil. Yaxınlarda Türkiyə Böyük Millət Məclisində bununla bağlı fikirlər söyləndi. Bundan insan fəxr hissi keçiririk ki, Şərqdə ilk demokratik cümhuriyyəti biz yaratmışıq, müsəlmanların ilk demokratik cümhuriyyətinə bu cür yüksək səviyyədə qiymət verilir, onun liderləri layiqli dəyəri alırlar. Bizdə də yüksək səviyyədə diqqət olsa da, təəssüf ki, yerinə yetirilmir. Amma bir sıra məsələlər var ki, bundan şəxsən məmnunam. Əsas təkliflərimizdən biri o idi ki, Cüm-

çirilə bilərdi. Məsələn, İtaliya, Norveç, Sinqapur kimi dövlətlərdə vətəndaşlara yardımlar paylanılır. Azərbaycanda da ehtiyat fondumuz yetərli olduğundan yüz illiklə bağlı adambaşı yüz dollar həcmində yardım edilməsi mümkün idi. Təkliflərimizdən biri bu idi ki, iqtisadi vəziyyəti bu bir qədər yaxşılaşdırıla bilərdi. Təkliflərimiz sırasında AXC ilə bağlı böyük kompleksin yaradılması idi. Bu kompleks elə böyük olmalıdır ki, hətta ermənilərin qondarma soyqırımına ucaltdıqları abidədən də böyük olsun. Çünki biz o təkcə abidə deyil, orada çoxlu simvolik rəmzlər var. Bunlar olarsa, böyük bir muzey ortaya çıxar, Cümhuriyyətimizin xadimlərinin nəşlərinin Azərbaycanı gətirilməsi məsələsi də aktuallaşa bilərdi. Orada daim musiqi səsləndir. Bu kompleks əbədi bir xatirə olar, xalqımızın yaddaşsız olmasına imkan verməzdi. Çünki biz o yaddaşsız xalq ki, öz torpağımızda, Bakımızda ermənilər generalımız Səməd bəy Mehmandarova küçə süpürtdürürdü. Buna baxmayaraq ki, biz bu faktı yaddan çıxarıb, Şaumyanın heykəli qarşısında komсомola biət edirdik. Milli Məclisdə də bu fikirlərimi demişəm. Çox ciddi tədbir keçirmək lazımdır. İnsanların qürur duyduğu işləri görmək çox vacibdir. Bunları etmək üçün Azərbaycanın maddi imkanları var. Nələrişə əsirgəmək lazım deyil. Keçmiş gələcəyin dövlət quruluşunu təmin edir. Açıq, çox nigaranam, bəzən hədsiz dərəcədə narahat oluram. Amma yenə deyirəm ki, yuxarıdan bu

Fazil Mustafa: "Cümhuriyyətin yüz illiyini layiqli şəkildə keçirmək imkanlarını itirdik"

öncəliklə Nazirlər Kabineti məşğul olmalıdır. Məsələni Mədəniyyət Nazirliyinin, Tarix İnstitutunun üstünə atardım. Nazirlər Kabineti böyük bir iş planı hazırlamalı, ən yüksək səviyyədə buna nəzarət olunmalıdır. Təəssüf ki, bəzən indiki dövlət rəhbərliyi ilə keçmişdəki üz-üzə qoyurlar, lazımsız mübahisələr açırlar. Keçmişimizlə bizi ayırmaq istəyənlər də az deyil. Cəmiyyətimizi bölməyə cəhdlər var. Biz dünyanın ən hündür bayrağını qoymuşuq, qəlbimizdə də bunu yaşatmalıyıq. Soyuzluğun olduğunu hər kəs hiss edir. Yaxınlarda AMEA-nın Coğrafiya İnstitutunda bir tədbir keçirildi, çox gözəl tədbir idi. Orada bir xatirə tədbiri etdim ki, burada alimlərə dediyimizi Gürcüstanda birinci sinif şagirdləri bilir. Biz də isə cəmiyyətimizin çox hissəsi AXC-nin, onun banilərini fəaliyyətindən məlumatsızdır. Bunları insanlara öyrətməliyik. SSRİ qurulan da məhz Cümhuriyyətimizin adına görə Azərbaycan adı saxlandı. Yubileyə çox az müddət qalır. Heç olmasa bundan səmərəli istifadə edək. Amnistiyə qəbul edə bilərik. Parlamentdə bu məsələ bir neçə dəfə qaldırılıb. Əfv sərəncamı mütləq olacaq. Qalan müddətdə telekanallarda rubrika hazırlayıb, hər gün Cümhuriyyət barədə məlumat vermək olar. Məsələn, verilişin vaxtı bir saat ola bilər. Ora da tarixçilər, mədəniyyət xadimləri, siyasətçilər dəvət olunar. Bunu dekabrın sonuna qədər də etmək olar, çünki bu il "Cümhuriyyət ili"dir".

□ Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mus-

düzgün olmazdı. Cümhuriyyət üçün bir neçə film versiyası olmalı idi. Lakin heç bir film çəkilmədi. Hətta şəxsən özüm filmə bağlı iki il öncə mədəniyyət nazirinə müraciət etdim, amma heç bir cavab verilmədi. Bakının işğaldan azad edilməsi və digər məsələlərlə bağlı heç bir addımlar atılmadı. Bu gün Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin Novxanıdakı ata evi uşaq bağçasıdır. Bunu muzeyə çevirməlidir. Cümhuriyyətə bağlı beynəlxalq konfransların keçirilməsi vacib idi, lakin bunlar da olmadı. Həsab edirəm ki, Cümhuriyyətin yüz illiyi çox sönük şəkildə qeyd olunacaq. Bu da bizim Cümhuriyyət ideyasına uyğun davrandığımızı göstərməyəcək. Məndə olan məlumata görə, bu məsələ ilə bağlı Gürcüstan və Ermənistan bizdən çox öndədir. Onlar cümhuriyyətçiliyin, dövlətçiliyin nə olduğuna daha çox diqqət yetirirlər. Ümid edək ki, qarşıdakı 28 gündə təxirəsalınmaz addımlar atıla bilər. Amma gecikmişik. Bu da hər halda bizə başucalıq gətirməyəcək. Bakının işğaldan azad edilməsinin yüz illiyinə heç olmasa yaxşı hazırlaşmaq, Türkiyədən qonaqlar dəvət etmək lazımdır. Səviyyədə kitablar buraxılmayıb. Burada bir neçə filmin olması olduqca vacib idi. Bunların isə heç biri yoxdur. Ümid edək ki, yüz illiyi yaxşı keçirə bilməyəkdən, yüz əlli illiyi daha sağlam, normal bir anlayışla keçirməli olarıq. Çünki Cümhuriyyətin yüz illiyini layiqli şəkildə keçirmək imkanlarını itirdik".

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Yeyilmiş həqiqətlər

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"İllər insanı qocaltmaz, qüسسə qocaldar"
 (Azərbaycanın ata sözü)

Dünyadakı bütün zəhmətkeş insanları 1 may Əmək bayramı münasibətilə təbrik edirəm. Meymunun insana çevrilməsində əməyin böyük rolu olmuşdur, hərəndə indiki dünyada çox insanlar eşşək kimi işləməkdən meymuna oxşayırlar. Bu da taleyin bir acı ironiyasıdır, nə etməli... Şükür ələmək lazımdır, çoxu heç iş tapmır. Odur, iqtidardan salınan, işsiz qoyulan şəxslər dərhal xəstələndilər. Bəzisi həttə öldü. Halbuki dünənə qədər turp kimi qızarıb, top kimi gəzirdilər. Eləsi var, qızının şad gününü, toy mərasimini təxirə saldı. Ah, of. Nə pis tələdir. Özü də burada xəstələnen tərəf ikiqatdır. Ən böyük xəsarət qızı almağı qərarlaşdıran tayfaya dəymişdir, çün bunlar nazirlə quda olmaqda ikən qəflətən işdən çıxarılmış, az qala vurulmaqda olan tiplə qohumluq perspektivi ilə üzləşiblər. Yalan olmasın, elə bil Orduxanla qohum olursan.

İnsaf naminə qeyd edək ki, belə naxoşluqlara müxalifət cəbhəsində də ara-sıra rast gəlinməkdədir. Orada da istefa vermiş partiya sədrləri bir də görürsən azarlamışdır. Hərəndə müxalifətçilər bu məsələdə daha dözümlü olduqlarını tarixən göstərmişlər. Əgər iqtidar nümayəndələri adətən işsizliyin birinci həftəsində horizontal vəziyyətə düşürlərsə, müxalifətçilərdə proses müəyyən dərəcədə uzun çəkir. Hətta elə müxalifətçi var 13 ildir sədrlikdən istefa vermişdir, ancaq deyilənə görə dünya vecinə olmayıbdır, bütün günü hotel hovuzunda çimir. Bu məqamda şairdən, "Papaq" kinosundan bir beytin yeridir, təbimiz gəlmişdir, mütləq sazlı-sözlü şəkildə qeyd etməliyik:

**"Mənim balam, bu dünyayla oynama,
 Sən cavansan, dünya qoca dünyadı.
 Düşmən nədir? Dost evini dost yıxar,
 Bilən bilir, dünya necə dünyadı..."**

Bəli, biz çox papaqları boş görmüşük, dünyanın işləri mürəkkəbdir. Misal üçün, kimin ağına gələrdi, Kim yola gələcəkdir? Şimali Koreyanın dəlibaş liderini nəzərdə tuturam. Fantastik proseslər gedir. Bölünmüş Koreya xalqı az qala bir-birinə qovuşmaq üzrədir (Yəqin orda da Araz çayına şəir qoşmaq dəbdədir). Cəmi 4-5 ay qabaqsa proses 180 dərəcə fərqli istiqamətdə gedirdi, az qalmışdı bölgədə nüvə müharibəsi çıxsın. Məncə, dəlinin ipinin yığılmasında başqa dəlinin hədə-qorxuları böyük rol oynadı. ABŞ lideri Tramp kəskin danışıma, real hücumla hədələməyə, bəlkə indiyəcən Kim Çen İn müəllim dünyanı kəkilinə dolamışdı. Necə deyirlər, dəlinin dilini anası bilir. Bu temada bir yaxşı anekdot da var, böyük ehtimal Koreyada bunu bilmirlər, yazım oxusunlar. Deyir, bir gün kolxoz sədri (SSRİ vaxtı icra hakimi kimi bir şey idi - cavanlar üçün zəruri izahat) adam göndərir, suçunu idarəyə çağırtdırır, suçu gəlmir. Bir-iki dəfə rədd cavabı verəndən sonra sədr özü tarlaya gəlir, suçunu salır təpiyin altına, dəli inək balasını ayaqlayan kimi ayaqlayır. Suçu durur gəlir idarəyə. Sədr soruşur ki, bəs bayaqdan niyə gəlmirdin, ay Şərəf ordensiz, ay imperialist dairələrin dəyirmanına su tökən xaricdən maliyyələşən qara qüvvə? (O vaxt belə ünsürlər daha çox olurdu - yenə cavanlar üçün izah). Suçu deyir: "Göndərdiyin adamların heç biri sənə kimi başa salmırdı axı".

Başsa salmaq demişkən, bir nəfər də milləti başa salsa yaxşı olardı ki, bizim bu diaspor idarəsinin axırı necə qurtardı. Çünki onun müdirini faktiki yeyintidə suçlayıb işdən qovublar. Bəs onda bizim uzun illərdir dünyaya yaydığımız Azərbaycan həqiqətləri hara gedibdir? Olmaya həqiqətləri də yeyiblər? Yeyiblərsə, çox pis, dözülməz haldır. Biri pulları, başqası milli təhlükəsizliyimizi, ayrırsı turistləri, bir ayrırsı da həqiqətləri basıb yəsə, onda biz dünyaya necə Günəş kimi doğarıq? Bəziləri özlərini elə aparır sanki biz hələ də AXC-Müsavat cütüylünün erasında yaşayırıq. Hamısını cəzalandırmaq lazımdır. İşdən qovmaq azdır. Şaqqalayıb şəhər darvazasından assan, təzə nazirlərə də görk olar.

Bu gün - mayın 1-də Ermənistan parlamenti yeni baş naziri seçməlidir. Ancaq belə görünür ki, iddiaçı qismində yalnız bir nəfər - etirazçı hərəkatının lideri, "Vətəndaş Müqaviləsi" Partiyasının rəhbəri, deputat Nikol Paşinyan olacaq. Belə ki, Paşinyanı "Yelk" ("Çıxış") blokundan savayı başqa heç bir parlament bloku rəsmən namizəd irəli sürməyib.

nümayişçilərə xəbərdarlıq edib və istənilən təxribatın qarşısını sərt şəkildə alacağını bildirib. Öz növbəsində ABŞ, Rusiya və Avropa Birliyi böhranın dinc, konstitusion əsasda həllində maraqlı olduqlarını bildirib.

"Variantlardan hansı biri reallaşacaq? Birinci yol - səsvərmənin pozulması birmənalı şəkildə ölkədə silkəlmələrə və toqquşmalara, ikinci yol - dinc çözümə gətirəcək. Xaric

cək, Kremlin hansı ehtiyat ssenariləri var?

Onu hələlik proqnoz etməmək çətindir. Əksər analitiklərə görə, Moskva vəziyyətə uyğun qərar çıxaracaq və bu qərar da xalqın prosesə nə dərəcədə dəstək verməsindən asılı olacaq. Bəzi təhlilçilərə görə isə, Rusiya hərəkatı gözəndən salmaq, üsyançı deputatın baş nazirlik şansını azaltmaq və öz istəyinə çatmaq üçün cəbhədə atəşkə-

cək. Ancaq necə, hansı resurslar hesabına? Bunu deməyib. Yəqin əlindəki "sehrli çubuq" a ümid edir.

Bu da hamısı deyil. Müxalif lider baş nazir seçiləcəyi təqdirdə ilk işinin Qarabağdakı operativ situasiya ilə tanış olmaq olacağını da söyləyib.

Yada salaq ki, Paşinyan Ermənistanın Avrasiya Birliyi və "Rus NATO-su" sayılan KTMT-də qalacağını bildirib.

Ermənistan yol ayrıcına gəldi - kritik seçimə saatlar qaldı

Qarabağ klanı sonuncu "patronu"nu atacaqmı? Bu gün ölkənin yeni baş naziri məlum olmaya, parlament buraxıla da bilər; Paşinyan isə baş nazir olmamış Azərbaycanı hədələdi...

O sırada hakim çoxluq - Respublikaçılar Partiyası namizəd müəyyənəşdirməyib və digər fraksiyaların namizədlərini müzakirə edərək, qərar verəcəyini bəyan edib. Öz növbəsində 39 deputata sahib "Tasrukyan" bloku və daşnaklar "xalqın namizədi"ni - yeni belə çıxır, Paşinyanı müdafiə edəcəklərini bəyan ediblər. Seçilmək üçünse Nikol Paşinyana 53 səs lazımdır.

İlk baxışda üsyançı deputat Nikol Paşinyanın qələbəsi xeyli əlçatan görünür. Təbii ki, fors-majör vəziyyətlər olmasa. Onlar isə həmişə mümkündür - özü də Ermənistanda Rusiyanın "əlinin" hər yərə çatdığı məqamda. Söhbət, üstəlik, 1999-cu ildə Ermənistan parlamentini gülləbaran etdirmiş Rusiyadan gedir...

Bəs səsvərmə necə keçəcək? Səsvərmənin Serj Sərkisyanın seçkisindəki kimi açıq və ya qapalı keçməsinə nəzərdə tuturuq. Məsələ ondadır ki, Ermənistanın yeni konstitusiyasına görə, parlamentdəki hakim çoxluq - respublikaçı deputatlar səsvərməni ardıcıl iki dəfə pozsa, yeni yetersay olmasa, o zaman parlament buraxılacaq və indiki hökumət qalmaqla növbədənəkar parlament seçkilərinə gediləcək. Necə deyirlər, bu, hakim çoxluğun, Qarabağ klanının sonuncu "patronu", müxalifətə axırıncı pisliliyi ola bilər.

İkinci variant N.Paşinyanın müvəqqəti baş nazir seçilməsi ilə erkən seçkilərə gedilməsidir. Hansı variant reallaşacaq - onu bu gün biləcəyik.

Bu da diqqətçəkicidir ki, 1 may seçkisi ərəfəsində Ermənistan polisi bəyanat verərək

tərəfdaşlar bəyan edir ki, yaxın günlər bu mənada Ermənistan üçün tələyüklü olacaq. Bu - gerçəkəndə də həm Ermənistanın parlament qüvvələri üçün, həm də hərəkat liderləri və cəmiyyət üçün tələyüklü və məsuliyyətli məqamdır. "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə İragir.am saytında seçkiöncəsi situasiyanın təhlilinə həsr olunmuş yazıda deyilir.

Şübhə yox ki, hərəkat lideri Paşinyan ən pis variantı belə göz önünə alıb. Təsədüfi deyil ki, bu gün o, tərəfdarlarını, nazarı xalqı səhər saat 8:00-dan kütləvi mitinqə çağırır. Aydın ki, bu da ilk növbədə parlamentə, çoxluqdakı hakim Respublikaçılar Partiyasına təzyiq məqsədi güdür.

Əlbəttə ki, Rusiya amili də proseslərdə öz sözünü mütləq deyəcək. Moskva hadisələrə hansı formada müdaxilə edəcə-

sin pozulmasını da təşkil edə bilər.

Yeri gəlmişkən, bu arada Ermənistandakı rəngsiz inqilabın lideri Paşinyan hələ baş nazir olmamış, Qarabağla bağlı populist, təhlükəli bir bəyanat verib, daha dəqiqi, faktiki özü də bilmədən müharibə anonsu edib. Belə ki, o, özündən razı şəkildə deyib ki, "Azərbaycanı məcbur etmək lazımdır ki, Qarabağ konfliktinin həlli ilə bağlı konstruktiv danışıqlar masasına qayıtsın" (axar.az).

Onun sözlərinə görə, Bakı "İrəvanın ələ keçirilməsi"ni bəyan etdikcə effektiv danışıqlar aparmaq mümkün olmayacaq. Paşinyan bu açıqlamasında xələfi olmağa hazırlaşdığı uşaq qatili və soyqırım müəllifi Serj Sərkisyanı qətiyyənlə fərqlənmir. O bildirib ki, Azərbaycan "aqressiv siyasət" aparır, buna görə də ordunu gücləndirə-

"Avrasiya Birliyindən çıxmaq məsələsini qoymaq fikrində deyilik. Lakin bu, o demək deyil ki, orada problem yoxdur", - deyərək o, dünən İrəvanda jurnalistlərə açıqlamasında söyləyib.

"Yeni Müsavat" bunu da xatırladı ki, Paşinyan əslində Qarabağ məsələsində Ermənistanın indiki rejimindən daha sərt mövqe tutur. O sırada o, Dağlıq Qarabağdakı qondarma rejimin Azərbaycanla danışıqlarda əsas tərəf olmasını və Ermənistanın prosesdən kənarda qalmasını istəyir, hətta separatçı qurumun "dövlət" kimi tanınması tərəfdarıdır.

Ancaq ruslar demiş, istəmə - ziyanlı iş deyil. O ki qaldı Azərbaycanı nəyə məcbur etməyə, "Sirkə nə qədər tünd olsa, öz qabını sındırır". Bunu isə ruslar yox, azərbaycanlı atalar deyib...

□ Siyasət söbəsi, "Yeni Müsavat"

Türkiyədə 24 iyunda keçiriləcək növbədənəkar prezident və parlament seçkiləri öncəsi ölkədə daxildə gərginliyin, qarşıdurmaların yaradıla biləcəyi yönündə fikirlər səslənir. Seçkilər yaxınlaşdıqca bu ehtimallar da artır.

Xüsusilə qardaş ölkənin gərgin münasibətdə olduğu Qərb dünyasının seçkilər ərəfəsində hərəkətə keçə biləcəyindən dolayı əndişə var. Hər bir xarici dövlətin Türkiyədəki seçkilərdə marağının olduğunu və bunu təmin etmək üçün müxtəlif yollara əl atacağı istisna olunmur. Terror aktlarının təşkil edilmə ehtimalları öz yerində. Bundan əlavə, Amerika başda olmaqla, aparıcı Qərb dövlətlərinin seçkilərdə müxalif namizədlərlə təmas qura biləcəyi yönündə də mövqelər səslənməkdədir. Xüsusilə seçkilərdə prezidentliyə müxalif namizəd olma ehtimalları indiki şəraitdə yüksək görünən CHP lideri Kamal Kılıçdaroğlu və İy Partiya başqanı Meral Akşenerin Qərbə reveranslar edib daha yaxşı nəticə qazanmaq niyyəti daha real görünür.

Qərb Universitetinin Təbiiq Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu Qərbin Türkiyəni qarışdırmaq planında türk müxalifətinin iştirak etməyəcəyini qeyd etdi: "Qərb ölkələri Türkiyənin güc-

Qərb Türkiyədə seçkilər ərəfəsində hərəkətə keçə bilər, ancaq...

Elxan Şahinoğlu: "Qərbin "beyin mərkəzləri"ndə ən azı 3 alət var"
Əhəd Məmmədli: "Türkiyəyə qarşı bütün rıçaqlar işə salına bilər"

lənmesini və bölgədə söz sahibi olmasını istəmir. Elə ona görə də illərdir Türkiyəni Avropa İttifaqına qəbul etməzlər. Ancaq bu, o demək deyil ki, Qərbdəki mərkəzlər seçki öncəsi qardaş ölkədə qarışıqlıq yarada bilər. Əlbəttə, Qər-

bin "beyin mərkəzləri"nin əlində ən azı 3 alət var. Bunlardan biri keçmişdə Fətullah Gülenin təşkilatı idi - ancaq bu təşkilat böyük ölçüdə neytrallaşdırılıb. Bir başqa alət PKK-dır, ancaq bu terrorçu təşkilat da son illər Türkiyə ordusundan

sarsıdıcı zərbələr alıb. Üçüncü alət iqtisadiyyatdır, yeni xaricdəki "beyin mərkəzləri" Türkiyə iqtisadiyyatını zəiflətmək və bununla indiki hakimiyyətin mövqelərini sarsıtmaq istəyə bilər. Bu yola da bir neçə dəfə baş vurdular, yenə heç nə alınmadı. Nə Meral Akşener, nə də Kamal Kılıçdaroğlu Qərbin adamıdır. Hər ikisi Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın müxalifidir. Ancaq həmin iki siyasətçi dövlətə müxalif deyillər. Bu səbəbdən Qərbin Türkiyəni qarışdırmaq planlarında yer almazlar. Hətta Qərbdə hansısa dairələr Meral Akşeneri dəstəkləsə, bu, həmin siyasətçinin özünə zərər olar. Çünki Türkiyə cəmiyyəti Qərb dövlətlərindən

dəstəklənən namizədə səs verməz. Türkiyədə istənilən siyasətçinin istinad nöqtəsi cəmiyyəti olmalıdır. Əks halda həmin siyasətçini tarixin arxivinə göndərirlər. Türkiyəni heç nə ilə qorxutmaq olmaz. Son illərdə Türkiyəyə qarşı bütün üsullardan istifadə olundu. Ancaq qardaş ölkə o qədər güclüdür ki, bütün bu təhlükələrə sinə gərdi. Türkiyə içəri-dən dəyişə bilər, çöldən yox. Terrorla, Gülenlə, xarici ölkələrdə sifarişli məhkəmələrlə Türkiyəni qorxutmaq olmaz, bu üsullar işləmir. Qərar türk xalqındır, son söz onundur".

"Sivilizasiyalar və konfliktlər" Analitik Mərkəzinin rəhbəri Əhəd Məmmədli Türkiyəyə qarşı seçkilər ərəfə-

sində xüsusi bir planın hazırlanacağını istisna etmir: "Təbii ki, Qərb Ərdoğanın seçilməməsi üçün əlindən gələni etmək istəyəcək. Lakin istəmək hələ etmək deyil. Çünki Türkiyə əvvəlki Türkiyə deyil. Türkiyə daha güclü və müstəqildir. Terror aktları, mitinqlər kimi sınınmış üsullardan qardaş ölkəyə qarşı istifadə edilə bilər. Bundan əlavə, Suriya və İraqda Türkiyə hərbiçilərinə hücumlar da ola bilər. Yunanıstan provokasiyası da mümkündür. Türkiyəyə qarşı bütün rıçaqlar işə salına bilər. Lakin son illərdə Türkiyəyə qarşı işə salınan bütün cəhdlər boş olduğu kimi, yeni cəhdlər də boşuna olacaq. İndiki durumda Ərdoğanın qarşı nə Akşenerin, nə də Kılıçdaroğlunun nəşə edə biləcəyini düşünmürəm. Ərdoğan hər ikisinə birlikdə birinci turda qalib gələcək. Gül, Davudoğlu planları iflasa uğrayandan sonra, ümumiyyətlə, müxalifətin şanslarının minimuma endiyi fikrindəyəm. Siyasətə operativliyi sevir. Ərdoğanın ən güclü cəhətlərindən biri də onun vaxtında və yerində tərəddüd etmədən qərar vermək bacarığıdır. Növbədənəkar seçkilərin elan edilməsi düzgün qərar idi. Bu ilin ikinci yarısında dünya və regionda vacib gelişmələr baş verə bilər. Türkiyə də yeni prezident və parlamentlə bu gelişmələrə hazır olmalıdır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Məsavat"

Rusiyanı nə gözləyir - oliqarxlar kapitalını xaricə daşıyır

"Rusiya sanksiyalar tətbiq ediləndən bəri ofşor zonalarda 84 milyard dollar itirib"

Qərbin Rusiyaya qarşı sanksiyalarının sərtləşdirilməsi, yanvar ayında 114 rusiyalı siyasətçinin, 96 oliqarxın, aprel ayının əvvəlində isə daha 38 rusiyalı biznesmeni, rəsmi şəxsləri və şirkətləri sanksiya siyahısına daxil etməsi bu ölkədən kapital axımını sürətləndirib. Bir sıra iş adamları, böyük kapitalla malik şəxslər, şirkətlər daşınmaz əmlaklarını satır və əllərində olan vəsaitləri Avropa ölkələrinə köçürürlər.

Bu barədə "Yeni Məsavat" danışan politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, bu günlərdə rus mediasının yaydığı informasiyaya görə, Rusiya sanksiyalar tətbiq ediləndən bəri ofşor zonalarda 84 milyard dollar itirib. Bütün bunların hamısı sanksiyalardan sonra baş verən proseslərdir. Ya əmlak müsadirə olunub, yaxud da maliyyə vəsaitlərinin yolunda ciddi əngəllər yaradılıb. Bu sanksiyalar Rusiyanın başında bir kabus kimi dolanmaqdadır. Daha uzağı düşünənlər öz kapitallarını ölkədən çıxarmağa çalışır: "Çünki indi aparılıb Avropa ölkələrinə yatırılan vəsait 20 milyon dollardan çox olanda istənilən Avropa dövlətində həm təminatlı mal-mülk, həm də vətəndaşlıq almaq olur. Bu

nöqtəyi-nəzərdən Rusiyadan iş adamlarının öz vəsaitlərini çıxarması prosesi başlayıb. Adamlar başa düşürlər ki, Rusiyada inflyasiya, biznesin çökməsi prosesi sürətlənəndə əllərində olan vəsaitlər ya tamam yoxa çıxa bilər, ya da kəskin azala bilər. Ona görə də zəngin adamların ölkədən köçürmə prosesi başlayıb. Gedənlərin çoxu üzünü Almaniyaya, Fransaya, Skandinaviya ölkələrinə çevirir. Səudiyyə Ərəbistanına da vəsaitlərini köçürənlər var. Bu ölkələrə rusiyalı iş adamlarının apardığı investisiya onlara həmin ölkələrdə hər cür imkanlar yaradılmasında öz rolunu oynayır. Bütün bun-

lar onu deməyə əsas verir ki, Rusiyada o qədər xoşagəlməz proses başlamayıb".

Bəs bu tendensiya Rusiya üçün nə vəd edir. Politoloq qeyd etdi ki, kommersiya strukturlarının geriləməsi və iş adamlarının öz kapitallarını ölkədən çıxarması Rusiyanın gələcəyini təhdid edən faktorlardan birinə çevrilir. Kapitalını Rusiyadan çıxaranların 90 faizi ABŞ-ın bu yaxınlarda açıqladığı qara siyahıda adı olmayanlardır. Onlar nə qədər ki, adları növbəti siyahıya daxil edilməyib Rusiyadan çıxarmağa çalışırlar: "Həmin iş adamlarında belə bir fikir hakimdir ki, bundan sonra vəsaitlərini Rusiyadan

çıxarıb Avropada yerləşən adamlara toxunulmayacaq. Qərb atdığı bir sıra addımlarla Rusiyadan böyük investisiya axımını şirnikləndirir. Proses həm də ölkədə inflyasiyanın sürətlənməsi ilə müşayiət olunur. İstehsalda da durğunluq var, hətta bir azalmağa doğru gedir. Rusiya üç ildir ümummilli məhsulun miqdarını artırma bilmir. Bunun nəticəsidir ki, ölkədə staqumasiya prosesi, depressiya prosesi başlayıb. Doğrudur, çox zaman bu vəziyyəti rəsmi təbliğatla ört-basdır etməyə çalışırlar və vəziyyəti olduğu kimi deyil, əksinə söyləyirlər, amma reallıq göz önündədir. Bir sözlə, gedən proseslər Rusiya üçün ağır nəticələr doğura bilər. Rusiyanın indiki dövrü onun prezidenti və xalqı üçün ciddi sınaqlar vəd edir.

Qərb Rusiya ilə bağlı mövqeyində ardıcılıq, ısrarlıdır, həm Putinin hakimiyyətini laxlatmağa, həm də Rusiyanı öz sərhədləri içərisində çıxılmaz problemlərlə üz-üzə qoymağa çalışır. Məqsədləri Rusiyanı çökdürüb başqalarının işinə qarışmayan regional bir dövlətə çevirməkdir. Bir sözlə, Rusiya üçün qarşıda çox ciddi sınaqlarla müşayiət olunacaq illər gözlənilir".

Bəs, bu vəziyyətdən çıxmaq imkanları qalır mı?

Politoloq vurğuladı ki, vəziyyət tamamilə çıxılmaz deyil, prezident Vladimir Putin bu prosesin qarşısını ala bilər: "Bunun üçün birincisi, Rusiya xarici siyasətdə müdaxilə am-

Kabildə partlayış nəticəsində 9 jurnalist ölüb

Aprelin 30-da Əfqanıstanın paytaxtı Kabil şəhərində baş verən iki partlayış zamanı ölənlər 29 nəfərdən 9-u kütləvi informasiya vasitələrinin əməkdaşlarıdır.

Bu barədə "Report" "TOLonews" telekanalına istinadən xəbər verir.

Hücum nəticəsində "TOLonews" telekanalının operatoru, 1TV telekanalının jurnalisti və operatoru, "Mashal TV" telekanalının iki əməkdaşı, və "Azadi Radio"nun ("Azad Avropa Radiosu/Azadlıq Radiosu"nun Əfqanıstan filialı - red.) üç jurnalisti, eləcə də "Agence France-Presse"nin Əfqanıstan paytaxtındakı fotobürosuna rəhbərlik edən fotomüxbir Şah Marai həlak olub.

Qeyd edək ki, hücum xarici ölkələrin nümayəndəliklərinin, eləcə də Əfqanıstanın Kəşfiyyat Agentliyinin yerləşdiyi bölgədə həyata keçirilib. İlk partlayış yerli vaxtla səhər saat 8 (Bakı vaxtı ilə 07:30) radələrində baş verib. Partlayışı motosiklətdəki terrorçu-kamikadze həyata keçirib.

İkinci partlayış isə 20 dəqiqə sonra - hadisə yerinə təcili yardım xidmətləri və jurnalistlər gələn zaman eyni bölgədə baş verib. Ümumilikdə 29 nəfər ölüb, azı 49 nəfər yaralanıb.

Terror hücumuna görə məsuliyyəti İŞİD terror qruplaşması üzərinə götürüb.

bisiyalarından əl çəkməlidir, super dövlət olmaq arzularından kənar durmalıdır, əsas diqqəti daxili bazara, daxili istehsalatla yönəltməlidir, qonşularla, Qərblə normal münasibətlər qurmaqlıdır, davakar siyasətdən əl çəkməlidir, sürətlə silahlanmaya tormoz verməlidir, öl-

kədə rüşvət və korrupsiyanın qarşısı alınmalıdır. Bütün bu və digər addımlar atılsa, Rusiyanı arzuolunmaz gələcəkdən xilas etmək, Rusiyanı iqtisadi cəhətdən cəlbədiçi ölkəyə çevirmək mümkündür".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məsavat"

Neftin dünya bazarındakı qiyməti ilə büdcədə götürülən qiymət arasında hazırda 30 dollar fərq var. Belə ki, 2018-ci ilin dövlət büdcəsində neftin qiyməti 45 dollardan götürülüb. Hazırda isə neftin qiyməti 75 dollara yaxındır. Bu səbəbdən həm millət vəkalləri, həm də ekspertlər dövlət büdcəsinə yenidən baxılması ehtimalını istisna etmirlər.

Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov da modern.az-a açıqlamasında bildirib ki, dövlət büdcəsindən bəzi sahələrə əlavə vəsait ayrılabilir. Deputatın sözlərinə görə, Strateji Yol Xəritəsinə uyğun olaraq müvafiq sahələrə əlavə ayrımlar ola bilər. Xüsusilə də kənd təsərrüfatı, turizm sahələrinə ayrımlar, dövlət büdcəsi ilə maliyyələşən təşkilatlardan məvacib alanların əməkdaşları artırıla bilər.

Qeyd edək ki, 2018-ci il dövlət büdcəsinin gəlirləri 20127 000,0 min manat, xərcləri 21 047 000,0 min manat məbləğində təsdiqlənib.

Bəs, görəsən, dövlət büdcəsi yenidən müzakirəyə çıxarılsa, əsas diqqət hansı sahələrə yönəldilməlidir? Artan neft gəlirləri hansı istiqamətdə xərclənsə iqtisadi baxımdan daha faydalı ola bilər?

"Yeni Müsavat" a açıqlamasında bu sualları cavablandıran iqtisadçı-expert Rəşad Həsənov da may ayında parlamentdə dövlət büdcəsinə yenidən baxılmasını istisna etmədi: "Çünki, qeyd etdiyimiz kimi, neftin qiymətinin dəyişməsi büdcənin xərclərinə öz təsirini göstərir. Bu məqam büdcədə nəzərə alınmalıdır. Maliyyə Nazirliyinin hesabatla-

Büdcəyə yenidən baxılırsa, artan neft gəlirləri haraya yönəldilə bilər?

Rəşad Həsənov: "Kənd təsərrüfatı bu gün prioritet sahədir və bu istiqamətdə xərclərin artırılmasına ehtiyac var"

rından məlum olur ki, neftin bir barelinin qiymətinin 75 dollar civarında dəyişməsi dövlət büdcəsində 60 milyon manatlıq zərərə səbəb ola bilər. Bu baxımdan hazırda qiyməti kifayət qədər yüksəkdir. Bu fonda büdcənin gəlirlərində neft sektorundan vergidaxilomaların həcmində orta hesabla illin 250-300 milyon manatlıq artım gözlənilir. Bundan başqa, digər problemlərdən biri məhz prezident seçkiləri öncəsi

de ənənəvi yanaşmadır ki, adətən Azərbaycanda dövlət büdcəsinə ilin ikinci yarısında baxılırdı. Hazırda neftin qiymətinin artmasını nəzərə alsaq, bu ehtimallar daha yüksəkdir.

Dövlət büdcəsinə yenidən baxılarkən nəzərə alınması lazım olan əsas məsələlərdən biri büdcənin sosial xərclərinin artırılmasıdır. Nəzərə alınmalı ki, 2016-2017-ci illərdə yaşanan kəskin inflyasiya fonunda əhəlinin gəlirlərində əhəmiyyətli səviyyədə azalma baş verdi. Bu gəlirlərin uyğunlaşdırılması və alıcılığın optimallığının təmin olunması məqsədilə sosial istiqamətdə xərclərin artırılmasına ehtiyac var. Artıq bununla bağlı bir sıra sərəncam və fərmanlar verilib. Əməkdaşları və pensiyalılar indeksləşməsi aparılıb. Büdcə təşkilatlarında çalışanların əməkdaşları yeni artırılıb. İl ərzində ikinci dəfə bu addımın atılması ehtimalı çox aşağıdır. Amma bu dəyişikliklər faktiki olaraq əhəlinin gəlirlərindəki dəyərsizləşmənin qarşısını ala bilməyib".

R.Həsənov onu da vurğuladı ki, kənd təsərrüfatı bu gün pri-

oritet sahədir və bu istiqamətdə xərclərin artırılmasına ehtiyac var: "Aqrar sektorun əhəmiyyəti həm də ondan ibarətdir ki, faktiki olaraq ölkə əhalisinin 37 faizi bu sektordadır. Bu sektorun zəif inkişafı həmin sahədə çalışanların sosial rifahının aşağı olmasına şərtləndirən amillərdən biridir. İxracı təşviq edən mexanizmlərin daha da təkmilləşdirilməsi, bu istiqamətdə vəsaitlərin ayrılması əhəmiyyətli olardı. Bundan başqa, 2018-ci ilin əvvəlində İşsizliyə görə Sığorta Fondu yaradılıb. Ancaq, çox təəssüf ki, Sığorta Fondunun büdcəsinin formalaşmasında dövlət heç bir formada iştirak etmir. Bu vəsaitlər, sadəcə, sığorta olunanların və sığorta edənlərin yığımları hesabına formalaşır. Fondun büdcəsi təxminən 89 milyon manat ətrafında proqnozlaşdırılır. Burada işsizliyə görə sığorta ayrımları 36 milyondur. Hesab edirəm ki, beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq qanunvericilikdə dəyişikliyin edilməsinə ehtiyac var. Dövlət birbaşa olaraq işsizliyə görə Sığorta Fondunun büdcəsinin formalaşmasında iştirak

etməli, bu istiqamətdə əlavə ayrımlar etməlidir. Dövlət büdcəsinə dəyişikliklər zamanı bu məqam da nəzərə alınarsa yaxşı olar. Çünki bu sahəni təhlil edərkən məlum olur ki, işsiz və təndəşlərin sosial müdafiəsi mexanizmləri çox zəifdir".

İqtisadçı vergi yükünün azaldılması ilə bağlı da təklif irəli sürərək bunun büdcə dəyişiklikləri ilə eyni vaxtda aparılmasının vacibliyini vurğuladı: "Bundan başqa, iqtisadi fəaliyyətləri təşviq edən digər istiqamətlərə ayrımlar edilə bilər. Büdcə dəyişiklikləri vergi dəyişiklikləri ilə paralel aparılmalıdır. Vaxt itirmədən vergi yükünün azaldılması ilə bağlı qərarlar qəbul edilməli və dövlət büdcəsinin gəlirlərində bu məqam nəzərə alınmalıdır. Biz əgər real sektorun leqallaşmasını və inkişaf etməsinə istəyiriksə, vergi yükünün azaldılması çox önəmlidir. Əgər büdcəyə yenidən baxılacaqsa, bu məqam nəzərə alınmalıdır. Proses növbəti ilə qalarsa, biz artıq gecikmiş olacağıq".

□ Nərgiz LİFTİYEVA, "Yeni Müsavat"

Neftin bahalaşması qeyri-neft sektoruna diqqəti azalda bilərmi...

Pərviz Heydərov: "Belə bir təhlükə yoxdur"
Natiq Cəfərli: "Hökumətdə arxayınlaşma var"

Azərbaycan neftinin dünya bazar qiyməti yüksək olaraq qalır: "AzeriLight" markalı neft 75,5 dollardır. Bu, dövlət gəlirlərinin hesablandığı büdcə qiymətindən 30 dollar yuxarı deməkdir. Belə yüksək qiymətlər fonunda Azərbaycanda yenidən bahalı proyektlər gündəmə gətirilməkdə, hər sahədə iri maliyyə tutumlu layihələr ortaya çıxarılmaktadır.

Bir çox mütəxəssislər neftin qiymətinin yüksəlməsinin yenidən hökumətdə arxayınçılıq yaratdığı, qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün başladılan islahatların isə arxa plana keçməsi təhlükəsinin yarandığını bildirirlər.

İqtisadçı-expert Pərviz Heydərov isə hesab edir ki, neftin qiymətinin yüksəlməsi ilə bağlı Azərbaycanda islahatların səngiyəcəyi haqda yaranan əndişələrin heç bir əsası yoxdur: "Bunun bir neçə səbəbi var. Əvvəla, neftin qiyməti 2014-cü ilədək olan vəziyyətə az inandırıcıdır ki, qayıtsın. Bundan əlavə, Azərbaycanda da neft hasilatı səviyyəsi əvvəlki həddə deyil və olmayacaq da... İkincisi, hökumət özü də gördü ki, nə qədər möhkəm makroiqtisadi dayanıqlıq olsa da, əgər bu, bilavasitə bu və ya digər xammal ixracı üzərində köklənibse, qısa

zaman ərzində əldən getmək iqtidarındadır. 2014-cü ilin yayınadək - neftin qiyməti ucuzlaşmağa başlayana qədər ölkəmizin 50 milyard ABŞ dollarından yuxarı valyuta ehtiyatları vardı, manat 1 dollara görə 0,78 qəpik səviyyəsində idi. Neftin qiyməti düşməyə başlayandan cəmi bir neçə ay sonra Mərkəz Bank rəsmi ehtiyatlarını sürətlə itirməyə başladı. Manat 1 ilin içində 2 dəfə devalvasiyaya uğradı. Cəmi 1 ilə Mərkəzi Bank 15 milyarddan çox ehtiyatlarından 11 milyard dolları itirdi... Bu vəsait bütövlükdə valyuta bazarının tənzimlənməsi üçün getdi. Hələ digər iqtisadi göstəriciləri demirəm... Üçüncüsü, islahatlar necə səngidilə bilər ki, hökumət neftin qiyməti hələ düşməmişdən qabaq ölkə iqtisadiyyatındakı birtərəfli inkişafın qarşısını tezliklə almaq lazım olduğunu və bu sahədə addımlar atılmalı

olduğunu açıq nümayiş etdirirdi. Yeni ki, qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi prioritet seçilmişdi. Sadəcə olaraq, sonuncu böhran zamanı başa düşüldü ki, buna bir az tez başlamaq lazım idi. Dördüncüsü, Azərbaycan sonuncu maliyyə

və iqtisadi təlatümlərdən çox vəsait itirdi. Düzdür, makroiqtisadi dayanıqlıq tam olaraq əldən verilmədi. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, buna həm də o səbəb oldu ki, xarici mənfəət təsiri və təzyiqlər səngidi, neftin dünya bazar qiymətləri sabit

leşdi. Yoxsa, keçən il itkilərimiz davam edəcəkdirdi".

P.Heydərov deyir ki, indi itirilmiş əvvəlki maliyyə nəticələrini bərpa etmək lazımdır: "Valyuta ehtiyatlarının artırılması qayğısına qalınmalıdır. Eyni zamanda islahatlar üçün də zəruri olan maliyyə dəstəyi göstərilməlidir. Odur ki, pul bundan sonra bizə əvvəlkindən daha çox lazımdır. Sözü qısası, Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcəyi qeyri-neft məhsullarının ixracından və bu sahədə ölkənin mövcud potensialından necə istifadə ediləcəyindən asılıdır. Bu tələbin yerinə yetirilməsinə neftin qiymətini heç 100 dollar olmasa da maneçilik törəməməlidir".

İqtisadçı-expert Natiq Cəfərli fikrincə isə, qiymətlərin yüksəlməsi ilə Azərbaycan iqtisadiyyatının neftdən asılılığı da artır: "Ötən ilə müqayisədə bu il neftin qiyməti 45 faizə yaxın artıb. Bu, Azərbaycan hökumətinin gözləntilərini də aşdı. Hətta ən optimist proqnozlarda belə qiymətin 2018-ci ildə 75 dollara çatacağı ehtimalı çox aşağı görünürdü. Nəzərə alsaq ki, hazırda dünya neft bazarında qiymətlər siyasi konfliktlərə görə yüksəlib, görürük ki, bu artımın iqtisadi əsası yoxdur. İqtisadi təməllərə söykənsəydi, qiymətlər indikindən xeyli aşağı olardı. Qeyd edim ki, hələlik neftin qiymətinə təsir edən siyasi amillər qalır: Yaxın Şərqdə müharibə ocaqları, Rusiya ilə Qərbi arasında konfliktlər. Siyasi və hərbi gərginliklər davam edir. Azərbaycan kimi büdcəsinin formalaşmasının birbaşa 50 faizdən yuxarı, dolayısı ilə 70-75 faizi

neftdən asılı olan ölkə üçün neft qiymətləri çox önəmlidir. Neftin qiymətinin bu qədər artması Azərbaycana kifayət qədər əlavə vəsaitin daxil olmasına səbəb oldu. Neftin qiymətinin hər barel üçün 1 dollar artması Azərbaycana gündəlik 400-450 min dollar əlavə vəsait gətirir. On dollar artıq olanda bu, 4-4,5 milyon dollar, 30 dollar artıq olanda isə 12-14 milyon dollar gündəlik əlavə gəlir deməkdir".

N.Cəfərliyə görə, bu vəziyyət hökuməti arxayınlaşdırır: "Xatırlayırınsızsa, neftin qiyməti 40-45 dollar olanda Azərbaycanda islahat sözü daha çox işləndirdi. Struktur islahatları, yol xəritələri və sairə bağlı müzakirələr daha çox aparılırdı. Neftin qiymətinin artması ona gətirib çıxardı ki, belə ciddi diskussiyalar aparılır daha. Hətta əvvəlki pozitiv notlar daha çox səslənməyə başlayıb: Azərbaycan inkişaf edir, ölkədə problem yoxdur və sair. Son bir ildə yenidən köhnə modelə qayıtmışdıq: büdcə investisiyaları hesabına artım. Bu il ötən ilə müqayisədə büdcə investisiyaları 4 milyard manat daha artıq olacaq. Bununla da iqtisadi artım təmin etmək istəyirlər. Bu, çox yanlış yoldur. Azərbaycan bu yolla gedərək 2014-2015-ci illərdə ağır böhran yaşadı. Hökumət anlamalıdır ki, neft qiymətləri çox oynaqdır, onu yüksəldən səbəblər daimi deyil. İndiki yüksək qiymətləri islahatları daha da dərinləşdirmək, neftdən asılılığı azaltmaq üçün istifadə etmək lazımdır. Lakin, təəssüf olsun ki, hələlik hökumətin bunu anladığı hiss olunmur".

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVD F

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münafişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Mayın 1-də keçiriləcək Ermənistan parlamentinin xüsusi iclasında ölkənin baş naziri seçiləcək. Aprelin 13-dən başlayaraq İrəvanda və Ermənistanın bir sıra şəhər və rayonlarında vətəndaş itaətsizliyi şüarı ilə fasiləsiz aksiyalar keçirən "Mənim addımım" etiraz hərəkatının lideri Nikol Paşinyanın hökumət başına keçəcəyi artıq şübhə doğurmur.

Aprelin 30-da N.Paşinyanın rəhbərlik etdiyi "Çıxış" parlament fraksiyası onun baş nazir postuna namizədliyini rəsmən irəli sürüb. Hakim Respublikaçılar Partiyasının parlament fraksiyası isə bu posta namizəd irəli sürməyəcəyini bəyan edib. Daşnaksütyun Partiyası və "Tsarukyan" bloku "Çıxış" fraksiyasının namizədi N.Paşinyanı müdafiə edəcəyini bəyan edib. Qeyd edək ki, hakim ERP 58, "Tsarukyan" 31, "Çıxış" 9, Daşnaksütyun 7 mandata sahibdir. Baş nazirin seçilməsi üçün 53 deputatın səsi lazımdır.

N.Paşinyan iclasdan bir gün qabaq Milli Məclisdə fraksiya rəhbərləri ilə bir daha görüş keçirib və məsləhətləşmələr aparıb. Bütün bunlar isə ondan xəbər verir ki, N.Paşinyan işini ehtiyatlı tutur və fors-majör situasiya ilə üzleşməmək üçün ona səs vəd edənləri bir daha çək-çevirə salır. Xüsusilə də Rusiyanın proseslərə aktiv müdaxilə etməsi, İrəvana emissarlar göndərməsi, konstitusiyayı və 2017-ci il parlament seçkilərini xatırlatması Paşinyanı, şübhəsiz ki, narahat edir. Hətta bu arada onun ötən illərdə "Çıxış" fraksiyasının rəhbəri olaraq Ermənistanın Avrasiya Birliyindən çıxmaqla bağlı təşəbbüsləri gündəmə gətirilib. Düzdür, Paşinyan bu kimi tələbləri müxalifətçi kimi dilə gətirdiyini və bundan sonra Rusiya ilə bağlı ənənəvi siyasətin davam etdiriləcəyini deyir. Ancaq o, Moskvaya sürpriz etdiyi kimi, Kremlin də ona sürpriz hazırlayacağından ehtiyatlıdır. Hər halda söhbət Putin və Medvedevin təbrikinə qazanmış Serj Sərkisyanı devirən müxalifətdən gedir.

Amma bizi daha çox maraqlandıran Paşinyanın baş nazir kürsüsünü ələ keçirəndən sonra Ermənistanın siyasətində dəyişikliyin olub-olmayacağı ilə bağlıdır, xüsusilə də Qarabağ məsələsində. Düzdür, N.Paşinyan deyib ki, o, nə qərbpərəst, nə də rusiyapərəstdir, sadəcə, ermənipərəstdir. Lakin baş nazir olduqdan sonra hansı siyasəti sərgiləyəcək, demək çətindir. Qarabağ məsələsinə gəldikdə, hələ 2016-cı ilin aprel döyüşlərindən sonra Azərbaycana "sarsıdıcı zərbə" vurmağa çağıran Paşinyan növbəti dəfə mahiyyətini bürüzə verib. Belə ki, Paşinyan son hadisələr ərzində ilk dəfə Qara-

bağa dair mövqeyinin nədən ibarət olduğunu açıqlayıb. Virtualaz.org erməni KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, Nikol Paşinyan əvvəlcə Azərbaycanı danışıqlarda "konstruktiv məcraya qayıtmağa məcbur etməyin vacibliyini" vurğulayıb. Paşinyan əmindir ki, Bakıda tez-tez "İrəvanın qaytarılması" haqda bəyanatların səsləndiyi bir vaxtda effektiv danışıqlar aparmaq mümkün deyil.

"Azərbaycan qeyri-konstruktiv, aqressiv mövqə nümayiş etdirir. Bizim vəzifəmiz ordunu möhkəmləndirmək, döyüş hazırlığını artırmaqdır. Bu, Azərbaycanı konstruktiv məcraya qaytarmanın yoludur" - Paşinyan parlamentdə jurnalistlərə bildirib. Nikol əlavə edib ki, Ermənistanın təhlükəsizliyi onun üçün prioritetdir. Onun fikrincə, Ermənistanda baş verən son hadisələr ordunun və xalqın döyüş ruhunu yüksəldib. "Biz Qarabağı tam dəstəkləyirik və baş nazir seçiləcəyimi təqdirdə ilk addımım təmas xəttində operativ vəziyyətlə tanış olmaqdan ibarət olacaq" - Paşinyan deyib. Nikol Paşinyana görə, Minsk Qrupunun həmsədrləri də Bakının "aqressiv ritorikasını" daşıyaraq və onu danışıqlar çərçivəsinə qaytarmaq üçün səylər göstərməlidir. Orduya kadr məsələlərinə gəldikdə isə, Paşinyan bu haqda ancaq müvafiq səlahiyyətlər alandan sonra danışıqlara bələdçiyini bildirib. O, müdafiə nazirinin dəyişdirilməsinin mümkünlüyünə dair suala cavab verməyib.

Məqalədə qeyd olunduğu kimi, Paşinyanın bu bəyanatları göstərir ki, Ermənistandakı hakimiyyət dəyişikliyindən Qarabağ münafişəsinin nizamlanması baxımından müsbət nəse gözləməyə dəyməz. Hansı ki, Paşinyan məhz Qarabağ münafişəsinin həll edilməməsindən yaranan ağır sosial-iqtisadi situasiya səbəbindən Serj Sərkisyanı devirib və hakimiyyətə gəlmək üzrədir.

Bu arada Ermənistan prezidenti Armen Sərkisyan daha normal mövqə sərgiləməyə cəhd edib. O, ümid edir ki, onun ölkəsindəki mürəkkəb siyasi vəziyyət dövründə Qarabağda "təxribatlar olmayacaq". "Mən bu mürəkkəb dövrdə heç bir təxribat, Dağlıq Qarabağda münafişənin alovlanmaması üçün hamını, hansı ki, bu dünyada heç kimin qarantiyası yoxdur, təmkinli olmağa çağırı-

Erməni inqilabçısı Azərbaycanı hədələdi - savaşı qaçılmaz olacaq

Nikol Paşinyan seçkiyə bir gün qalmış Qarabağla bağlı mövqeyini açıqladı; Sərkisyanın potensial xələfi "qan-qan" dedi və belə getsə, cavabını alacaq; politoloqlardan ilginç şərhlər

ram" -Sərkisyan Belarus KİV-lərinə bildirib. Ermənistan prezidenti deyib ki, indi Qarabağda müharibənin vaxtı deyil. Amma Paşinyanın davranışları və Qarabağla bağlı mövqeyi bunu deyir ki, müharibənin alternativini olmayacaq. Hər halda Serj Sərkisyanın xələfi "qan-qan" dedi və belə getsə, cavabını alacaq. Hətta hərbi xidmətdə olmayan Paşinyanın, deyəsən, müharibə anlayışı çox zəifdir və elə bilir ki, erməni hakimiyyətinə dikte etdiyi kimi, Azərbaycana da Qarabağla bağlı təzyiç göstərə biləcək...

Ermənışunas alim Qafar Çaxmaqlı "Yeni Müsavat"a işğalçı ölkədəki son durumu şərh etdi: "Ermənistan parlamentinin sədr müavini Eduard Şarmazyanov bəyan etmişdi ki, hakim partiya baş nazirliyə namizədliyini verməyəcək. Sərkisyanın tövsiyə etdiyi Karen Karapetyan və Köçəryan da namizəd olmayacaq. Bu, o deməkdir ki, Paşinyanın baş nazir olmağa yolu açıdır. Amma ortaya sual çıxır, onu parlamentdə dəstəkləyənlərin sayı yetərli olacaqmı? "Çıxış" blokunu dəstəkləyəcəyini bildiren "Tsarukyan" və daşnakların parlamentdə verəcəkləri səs kəfiyyət demək, inqilabçılar bunu basqı yolu ilə həll etməyə çalışırlar. Rusiya da bəyan edib ki, o, qanuni hakimiyyəti tanıyacaq".

Paşinyanın baş nazir olacağı təqdirdə Ermənistan hakimiyyətinin hansı siyasəti yürüdəcəyinə gəldikdə, Q.Çaxmaqlı bunları bildirdi: "Şübhəsiz ki, daha əvvəlki çıxışlarında Rusiya qarşı ciddi ittihamlar irəli sürən Paşinyan siyasətini bu üsulla davam etdirə bilməz. Rusiya ilə siyasətin əvvəlki

kimi davam etdirilməsi də mümkün deyil, çünki onun hakimiyyətə qalması qısa bir müddət sonra ortaya çıxacaq, anti-Rusiya siyasəti onun sonu olardı. Qonşularla - Azərbaycan və Türkiyə ilə bağlı münasibətlərdə də fərqli yanaşma gözləmirəm. Onun diplomatik səviyyədə nə isə edə biləcəyini təsəvvür etmək çətindir."

Ekspert qeyd etdi ki, Qarabağ məsələsində Nikol Paşinyanın yeni siyasət yürütməsi, bizim gözləntilərimizin təmin edilməsi mənasında olmayacaq: "Müharibə hər zaman gündəmədədir. Ermənistanda heç bir siyasi qüvvə Qarabağın Azərbaycana verilməsini həzm etmir -hər hansı şəklə. Odur ki, məsələni biz ərazi bütövlüyümüzü çərcivəsində həll etməliyik, başqa yol yoxdur. Əgər Ermənistanda bu böhran davam etsə, biz tədbirlərimizi, addımlarımızı ona görə atmalıyıq. Paşinyan canlı yayında bəyan etdi ki, Qarabağdan vaz keçilməyəcək. Amma indi hakimiyyət məsələsi həll olunur. İzləyək, görək nələr baş verəcək".

"Ermənilər indiyə qədər işlədikləri cinayətləri ört-basdır etməyə çalışırlar". Bunu Nikol Paşinyanın Qarabağla bağlı açıqlamasını şərh edən **sabiq dövlət müşaviri Qabil Hüseynli** Axar.az-a deyib. Politoloq bildirib ki, Dağlıq Qarabağda dair indiyə qədər formalaşmış danışıqlar formatı var və burada əsas tərəflər Ermənistan və Azərbaycandır: "Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyini danmayıb. ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrləri də həmişə işğalçı deyərək, məhz Ermənistanı nəzərdə tutublar. Doğrudur, Dağlıq Qara-

bağın da tərəf kimi danışıqlarda iştirakı ilə bağlı əvvəllər fikirlər səslənib. Ateşkəmə dair Bişkek müqaviləsində də qondarma Dağlıq Qarabağın adı çəkilmişdi, ancaq o zaman ulu öndər Heydər Əliyev bunun qarşısını aldı. Dağlıq Qarabağ əhalisinin 40 faizindən çoxu azərbaycanlıdır. Yeni Dağlıq Qarabağ erməni və Azərbaycan icmasından ibarətdir. Belə olan halda hər iki tərəfin icma nümayəndələrinin atəşkəs prosesində iştirak etməsi sənəddə öz əksini tapdı. Əgər söhbət ondan girsə, o zaman danışıqlarda dörd tərəf - Azərbaycan, Ermənistan, Dağlıq Qarabağın erməni və azərbaycanlı icması iştirak edə bilər. Azərbaycan məsələyə bu şəkildə razılıq verə bilər. Əks təqdirdə Paşinyanın təmsilçiləri cinayətləri ört-basdır etməyə çalışırlar".

Politoloqun sözlərinə görə, erməni tərəfi bundan sonra da qeyri-konstruktiv mövqə tutmaqda davam etsə, onda Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün əlində olan digər vasitələrdən istifadə etməyə məcbur olacaq: "Bu isə Ermənistan və region üçün o qədər arzuolunan deyil, ancaq başqa çıxış yolu da yoxdur. Azərbaycan Ermənistanın yenidən ərazilərimizdə ikinci bir erməni dövləti qurmaq niyyətinin baş tutmaması üçün bütün imkanları sərf edəcək".

"Qarabağ məsələsində Nikol Paşinyan da Serj Sərkisyanın deyini təkrarlayır ki?" və ya "Paşinyanın Sərkisyanın Qarabağ məsələsində heç bir fərqi olmadı ki?" sual edənlərin sayı artıb. Nə gözləyirsiniz? Paşinyan durub deməyəcəkdə ki, "Dağlıq Qara-

bağ Azərbaycana məxsus olmalıdır, işğal altındakı torpaqları boşaltmalıyıq".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu belə düşünür. Ekspertə görə, təəssüf ki, bunu Ermənistanda deyəcək siyasətçi yoxdur, düşünənlər var, ancaq dilə gətirənlər yoxdur: "Çünki bunu deyən erməni siyasətçi karyerasına son qoyacaq. Bu - Ermənistan reallığıdır. Ona görə də Paşinyan yaxın müddətdə Dağlıq Qarabağ məsələsində radikal addım atmayacaq. Ancaq bir var Paşinyanın dedikləri, biri də var onun əməlləri. Biz gələcək baş nazirin indiki sözlərinə yox, gələcək əməllərinə diqqət etməli olacaq və buna uyğun addımlarımızı atacağıq".

N.Paşinyanın revanşı Qarabağ klanının digər ölü nümayəndəsinə də hərəkətə gətirib. Ermənistanın ikinci prezidenti Robert Köçəryan aprelin 29-da NTV kanalında yayımlanan "İradə Zeynalova ilə həftənin nəticələri" proqramında müxalifət liderinə atmacaları ilə diqqət çəkib. "Hakimiyyət çamadan deyil ki, kimse onu götürsün və Nikol Paşinyana versin" - Köçəryan deyib. "Nikol Paşinyan nə tələb edir? Hakimiyyətə mənə indi verin. Amma hakimiyyət çamadan deyil ki, kimse onu götürsün və Nikol Paşinyana versin. Bu, konkret insanlardır, bu parlamentdir, deputat korpusudur, onların öz mənləri var. Böyük bir insan kütləsini məcbur, şantaj etmək, öz vicdanına, siyasətdə öz baxışları, öz təsəvvürləri əleyhinə getməyə məcbur etmək, düşünürəm ki, bu tam sonuncu tədbirdir", - deyərək Qarabağ canisi əlavə edib.

Aprelin 30-da səhərə yaxın İsrail ordusu Suriya ərazisini atəşə tutub. Suriya yerli xəbər agentlikləri İsrail ordusunun Suriyanın Hama şəhəri yaxınlığında yerləşən 47-ci hərbi briqadanın silah-sursat anbarının hədəfə alındığını bildirib. Bundan başqa, Hələb vilayətində də hərbi anbar raket zərbələrinə məruz qalıb.

İran mediası isə zərbələrdən birinin İrana aid bazaya endirildiyi haqda xəbər yayıb. İlk məlumata görə, İran bazasının vurulması nəticəsində 18 iranlı hərbi təlimatçı öldürüldü. Zərbələr "yer-yer" tipli raket vasitəsilə endirilib, İsrail mətbuatı da zərbələrin İsrail tərəfindən endirilə biləcəyini təsdiqləyib. Suriya İnsan Haqları Müşahidə Evi adlı təşkilat isə raket zərbələri nəticəsində 26 iranlı təlimatçının öldüyünü, 60 nəfərin isə yaralandığını xəbər verib. Öldürülən hərbiçilərdən 6-nın suriyalı olduğu bildirilir.

İran İSNA Agentliyi isə 18 nəfərin öldüyünü və raket zərbələrinin raket və raket mexanizmlərinin saxlanıldığı anbarı hədəfə aldığını bildirir. O da iddia edilir ki, vurulan anbarlardan Suriya ordusu və İran İnqilab Keşikçiləri Korpusu tərəfindən istifadə olunub. Bu barədə

İsrail növbəti dəfə Suriyada İrani vurdu

"Top İranın meydanındadır"; Tehranın cavabı nə olacaq?

yerli sakinlər məlumat verib. Məlumatla görə, zərbələr nəticəsində partlayış çox güclü olub, bölgədə 2,6 bal gücündə zəlzələ yaranıb.

Qeyd edək ki, İsrail Suriya ərazisində İrana məxsus davamlı hərbi bazalar qurmağa imkan verməyəcəyini bəyan edib. Vaxtaşırı olaraq İsrail aviasiyası Suriya ərazisindəki İran ordusuna və Hizbullahla məxsus bazaları bombalayıb. Sonuncu dəfə aprelin əvvəlində

də Suriyanın Hums şəhəri yaxınlığında yerləşən "Tiyas" T-4 hərbi hava bazası İsrail aviasiyası tərəfindən raket atəşinə tutulub. Nəticədə 7 iranlı hərbiçi ölmüşdü. Bu zərbələrə görə, İsrail tərəfi açıqlama verməyə də, İran İsraili ittiham edib və buna görə cavab verəcəyini elan edib. Daha sonra Livan hökuməti bəyan edib ki, İsrailə məxsus təyyarələr Livan ərazisindən raket atəşə tutulub.

Ötən həftə İsrail müdafiə naziri Aviçdor Liberman bəyan edib ki, İran Təl-Əvivə zərbə endirəcəyi təqdirdə İsrail də Tehranı vuracaq. Eyni zamanda Liberman deyib ki, Suriyanın "daxili işlərinə" müdaxilə etmək fikri yoxdur, həmçinin Rusiya ilə münasibətə girmək istəmir.

Qeyd edək ki, həm ötən gün hücumla məruz qalan Hama hərbi aerodromu və aprelin əvvəlində bombalanan T-4 hərbi bazası iranlıların istifadə etdiyi hərbi aerodromlar olub. Son günlərdə bu bazalara İrandan hərbi yük təyyarələri gəlib. Ehtimal ki, bu da İsrail kəşfiyyatı tərəfindən qeydə alınıb. İsraililər İranın Suriyada qalıcı bazalar qurması, həmçinin raket və zərbə dronları yerləşdirməsindən narahatdır.

Ümumilikdə isə bu cür zərbələr əsasən Suriyadakı müharibədə "balans" yaratmağa xidmət edir. Çünki İran və ona bağlı qüvvələr sahə savaşlarının əsas vurucu gücüdür. İran

və onun dəstəklədiyi qüvvələrin sıradan çıxarılması həm də savaşın gedişatına təsir edəcək. Çünki indiki halda, yeni savaşın İranın dəstəklədiyi Bəşər Əsədin xeyrinə başa çatması İsrailin maraqlarına cavab vermir. Bu səbəbdən də İsrail zaman-zaman İran mövqelərini bombalayır.

Qeyd edək ki, İranın ali rəhbəri Əli Xamenei İran Suriyadakı obyektlərinə endirilmiş zərbələrə cavab verəcəyini bildirdi. Ali dini lider bildirdi ki, "indi hər belə zərbəyə cavab zərbəsi alacağsınız".

Aydın məsələdir ki, İranın İsrailin etdiyi təkrar etməsi mümkün deyil. Çünki birincisi, İran İsrail ərazilərini bombalamaq üçün güclü, müasir aviasiyaya malik deyil. İkincisi də, belə bir cəhd olarsa, bu, ABŞ-ın anında cavabına səbəb ola bilər. Bu isə böyük bir müharibə deməkdir. İran daha ağır bir hücumla qarşı-qarşıya qala bilər. İranın İsrailə cavabı yalnız birbaşa deyil, dolayısı ilə

ola bilər. Söhbət müqavimət qruplarının və Suriyadakı, eləcə də Livandakı İran qruplarının İsrailə endirə biləcəyi zərbələrdən gedir. İsraili narahat edən də məhz budur. Təl-Əviv narahatdır ki, İranın dəstəkləyib silahlandığı qruplar İsrailə zərbələr endirə bilər. Məsələn, Hizbullah bəyan edib ki, hazırda İsrailə tuşlanmış minlərlə raketlərə sahibdir. Üstəlik, İsrailin şimalında Livan, cənubunda isə Qezza kimi narahat bölgə var. Suriyada isə İran gündən-günə daha da möhkəmlənir. Belə bir şəraitdə İsrailin qabaqçılıq zərbələr endirməkdən başqa çarəsi yoxdur.

Hələlik, necə deyirlər, "top İranın sahəsindədir". Tehran hansı cavabı verəcək, İsrailə zərbələri kimlər və haradan endirəcək? Hələlik məlum deyil. Amma o məlumdur ki, proseslər daha böyük toqquşmaya doğru gedir.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Suriyada kimyəvi silah istifadəsi müəmması - müzakirələr Avropada aparılır

Aprelin 7-də Dumada baş verən kimyəvi silah hücumu iddialarına görə "ağ dəbilqəli" ittiham olunur

Suriyada aprelin 7-də baş vermiş kimyəvi silah hücumu iddiaları hələ də müzakirə olunur. Hökumət qüvvələrinin Dəməşqin şimalında Duma qəsəbəsinə kimyəvi silah hesab olunan xlor qazı atması iddiaları son nəticədə Qərbdə böyük qəzəb doğurdu və aprelin 14-də Suriya ərazisinin ABŞ, Fransa və Britaniya ordusu tərəfindən bombalanması ilə nəticələndi.

Ancaq rəsmi Dəməşq bu iddiaları təkzib edib, Dumada zərərli qazdan istifadə üçün heç bir əsas olmadığını bəyan edib. Bəşər Əsəd hökumətinin əsas dəstəkçisi olan Rusiya da kimyəvi silahlardan istifadə iddialarını təkzib edib. Lakin bunun əvəzində Qərb mediası kimyəvi silahlardan istifadə ilə bağlı ciddi dəlillər olduğunu bildirib. Məsələ ondadır ki, BMT ekspertləri də Dumada kimyəvi silahlardan istifadə olunduğunu, ancaq bunu kimin etməsinin müəyyən olunmadığını açıqlayıb.

Yeri gəlmişkən, kimyəvi silah iddialarından az sonra mühasirədə olan Dumadakı silahlılar təslim olub və hökumətlə anlaşma əsasında onlara ayrılmış avtobuslarla İdlibə daşınıblar. Hadisədən təxminən 10 gün sonra "Independent" qəzetinin Yaxın Şərqi üzrə müxbiri Robert Fisk kimyəvi silah hücumu olduğu iddia edilən əraziyə gedib. Həmin xəstəxanaya gedən jurnalda xəstəxananın doktoru

deyib ki, kimyəvi qaz olmayıb, səhradan gələn toz küləyi olub, insanlar ondan zəhərlənib. Jurnalist özü isə yeraltı tunellərdə olaraq araşdırma aparıb.

Amma indi Duma hadisələri ilə bağlı yeni detallar üzə çıxıb. Daha doğrusu, Dəməşq hökuməti mərkəzi ofisi Hamaqada yerləşən Kimyəvi Silahların Qadağan Edilməsi Təşkilatına (OPCW) nümayəndə göndərilib. Nümayəndələr isə Dumadakı kimyəvi silah hücumları zamanı "kimyəvi hücumla məruz qalanlar" olub. Təşkilatın mərkəzində mətbuat konfransı keçirən 17 nəfərin arasında Həsən Diaba adlı yeniyetmə də olub. Hansı ki, dünyaya servis edilən görüntülərdən Həsənin zəhərləndiyi və üzünə su töküldüyü görünür. Konfransda çıxış edən rəqəmsal xəbərkəş Xəlil əl-Ceyş deyib ki, 7 aprelde xəstəxanaya müraciət edənlərin heç birində kimyəvi silahlardan zəhərlənmə əlaməti olmayıb.

Doktor deyib ki, həmin gün

xəstəxanaya 15 nəfər müraciət edib. Həmin vaxt doktor Xəlil təcili yardım bölümündə olduğunu və boğulma əlamətlərinin əsasən toz və dumandan yarandığını bildirib: "Təxminən 15 nəfər idilər. Duman və toz uduqları üçün boğulurdular, başqa heç bir əlamət yox idi. Bu, yaxınlardakı binaların bombardman olunması nəticəsində ola bilərdi".

Doktor Xəlil deyib ki, boğulan adamlardan heç biri ölməyib. Xəsərat alanların hər birinə oksigen maskası verilib. Ancaq həkimin dediyinə

görə, daha sonra xəstəxanaya gələn "ağ dəbilqəli" kimyəvi silahlardan danışmağa başlayıb: "Ardınca xəstəxanaya "ağ dəbilqəli" gəldi və kimyəvi silah hücumu olduğunu deyərək bağırmağa başladı. Daha sonra tanımadığımız adamlar gələrək qarışıqlıq salmağa, boğulan adamların üzünə su tökməyə başladılar. Xəstəxanamızda çalışanların heç biri buna inanmadı. Çünki kimyəvi silah izi yox idi. Bir neçə saatdan sonra isə boğulma əlaməti ilə müraciət edənlərin

hamısı evlərinə buraxıldı. Bir nəfər də olsun ölmədi".

O da məlum olub ki, Kimyəvi Silahlardan Qadağan Edilməsi Təşkilatının (OPCW) nümayəndələri Dumada kimyəvi silah zəhərlənməsi şikayəti edən 17 nəfərdən yalnız 6-dan müsahibə alıb. Konfransda Həsənin atası Ömər Diab da danışdı. O deyib ki, Dumada kimyəvi silah hücumu olmadığına dair istənilən yerdə danışmağa hazırdır. Ömər Diab bildirib ki, oğlunun vəziyyəti yaxşıdır. Oğlunda hər hansı bir kimyəvi xəsarət izi olmayıb, sadəcə, qorxubmuş.

"Ağ dəbilqəli" isə Diaba şirniyyat hədiyyə etməklə onu bu "rola çəkilməyə" razı salıb.

Qeyd edək ki, indi Suriyada əsasən bu cür faciəvi səhnələr, fəlakət zonalarındakı hüznü hekayələr və xilasətmə işləri əsasən "ağ dəbilqəli" vasitəsilə dünyaya servis edilir. Bəs "ağ dəbilqəli" kimlərdir? 2013-cü ildə Suriyada qurulmuş "Suriya Mülki Müdafiə Təşkilatı" əsasən dağıntılar altında qalanların xilas edilməsi, ilkin tibbi və ərzaq yardımı edir. Ancaq bu təşkilat əsasən müxaliflərin, daha dəqiqi "Nusra Cəbhəsi" kimi islamçı qruplaşmaların nəzarətində olan bölgələrdə xidmət edir. Əsasən ərəb ölkələri tərəfindən maliyyələşən "ağ dəbilqəli" 30 milyon dollarlıq büdcəyə malikdir. 2016-cı ildə təşkilat sülh müqavimətinə də namizəd olub.

Ancaq "ağ dəbilqəli" həm də Suriyada bütün dünyaya servis edilən kimyəvi silah hücumları videoları, kütləvi qətləmlərlə bağlı kadrlarla məşhurlaşdı. Xüsusən də Hələbdə baş verən hadisələr zamanı hökumət qüvvələrinin dinc insanlara qarşı zorakılıq və qətləmlər, bombardman videoları əsasən "ağ dəbilqəli" tərəfindən çəkilib yayılıb. Bu səbəbdən də Suriya hökuməti bu təşkilatı "əl-Qaidə"yə yaxın təşkilat adlandırır. Bu təşkilat Suriya hökumətinə qarşı təbliğatın əsas rəhbəri hesab olunur, bu səbəbdən də təşkilata qarşı ciddi şübhələr və inamsızlıq var.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Uzun müddət idi ki, metronun "Koroğlu" stansiyasının qarşısında avtomobil xaosu yaşanırdı. Köndlərə işləyən avtobusların metronun çıxışında saxlanması ilə bərabər, taksi sürücüləri də hərəkətə maneə yaradırdılar. Nəhayət ki, problem mətbuatda da bir neçə dəfə işıqlandırıldıqdan sonra həll olunur. Ərazidə təmir-tikinti işləri aparılıb, avtobus dayanacağı ləğv edilir. Bildirilib ki, bununla da həmin ərazidə nəqliyyatın hərəkətində fasiləsizliyin təşkil edilməsi, sıxlığın yaranmasının qarşısının alınması mümkün olacaq.

Bakıda "20 Yanvar" dairəsi ətrafında da illərdir ki, analoji nəqliyyat sıxlığı yaşanır. Burada da vəziyyət daha acınacaqdır. Xüsusilə də günün pik saatlarında sürücülər saatlarla ərazidə yaranan tıxacda gözləməli olurlar. Metronun çıxışının qarşısında dayanacaqda taksilərin və avtobusların dayanması, yolda gərgin vəziyyət yaradır.

Bəs bu problemin həlli üçün hansısa layihə varmı?

"Yeni Müsavat"a danışan Bakı Nəqliyyat Agentliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Mais Ağayev bildirib ki, şəhərdə bu cür problemlə yerlərlə bağlı konkret həll variantları işlənilib hazırlanır və mərhələli qaydada icra edilir.

Nəqliyyat üzrə ekspert İlqar Hüseynov isə "Yeni Müsavat"a ərazidəki tıxac probleminin həlli yollarından danışır: "Hətta "20 Yanvar" dairəsində problemi həll etmək üçün işıqforlar quraşdırılsa da, məsələ həll olunmamış qalır. Metronun "20 Yanvar" stansiyasının ərazisi sanki böyük bir taksi duracağına xatırladır. Burada rayonlardan gələn taksi sürücüləri avtomobillərini park edirlər. Bakıya daxil olan

"Koroğlu" da tıxac problemi həll oldu: bəs "20 Yanvar" dairəsi?

Mais Ağayev: "Şəhərdə bu cür problemlə yerlərlə bağlı konkret həll variantları işlənilib hazırlanır"
İlqar Hüseynov: "Metronun "20 Yanvar" stansiyasının ərazisi sanki böyük bir taksi duracağına xatırladır"

nəqliyyat vasitələrinin, demək olar ki, 70-80 faizi şəhərə "Şamaxinka" deyilən ərazidən daxil olduğu üçün bu yol həddən artıq yüklənir. Orada sıxlığın yaranmasına ən çox səbəb olan hallardan biri də budur. Şəhərə Lökbatan istiqamətindən gələn zaman burada böyük bir parklama yeri nəzərdə tutulmuşdu. İnsanlar orada öz avtomobillərini

park edib, ictimai nəqliyyatla şəhərə gəlməli idilər. "20 Yanvar"da isə körpülərin altı, sağ-sol yolların hamısı rayonlardan, Sumqayıtdan gələn maşınların parklanması yeridir. Bunun qanuni və ya qeyri-qanuni olması məsələnin digər tərəfidir. Fakt odur ki, ərazidə xaos yaşanır. Bakı Beynəlxalq Avtovağzal şəhərdən uzaqlaşdırıl

anda məqsəd ondan ibarət idi ki, buradan iritumlu avtobusların şəhərə girişi azalsın. Ancaq belə olmadı. Kifayət qədər boş ərazilər var ki, oranı rayonlardan Bakıya gələn taksilərə parklama üçün istifadəyə vermək mümkündür. Müasir texnologiyaların tətbiqi ilə bağlı düşünsək, bilirsiniz ki, orada artıq yerüstü yol ötürücüləri

quraşdırılıb. Ancaq yol ötürücülərinin quraşdırılması zamanı da intensivlik nəzərə alınmadı. Bilirik ki, həmin yol ötürücüləri tamamlanmamış yol ötürücüləridir. Respublika Klinik Xəstəxanasının qarşı tərəfindən və eyni zamanda Qələbə meydanı deyilən ərazidən daxil olan prospektlərin özlərinə də yol ötürücülərini uzada bilsəydik, "20 Yanvar" dairəsində boşluğa nail olardıq. Belə olarsa işıqforların quraşdırılması bu problemi müəyyən qədər həll etmiş olardı. Ancaq yaxın dövr üçün həmin ərazidə mümkün görünür ki, hansısa bir yeraltı avtomobil döngələri yaradılınsın. Yaxud da burada yaxın dövr üçün yerüstü yol ötürücülərinin yaradılması mümkün deyil. Ən azından çalışmalıyıq ki, ilkin mərhələdə ora daxil olan nəqliyyat vasitələrinin yükünü azaldaq. Bunun da mümkün yolu ondan ibarətdir ki, ərazidə taksi xidməti göstərən vətəndaşlar üçün konkret taksi duracağı müəyyənlənsin. Bununla da onların harada gəldi dayanmalarına qadağa qoymaq olar. Sürücüləri başqa al-

ternativ yerlərlə təmin etməklə nisbətən nəqliyyatın yükünü azalda bilərik".

Ekspert bildirib ki, ərazidə çox olub və problemin həlli ilə bağlı uyğun variantları düşünüb:

"Dəfələrlə ərazidə müşahidələr aparılıb, həll yolları düşünülmüşəm. Hesab edirəm ki, orada sıxlığın yaranmasına səbəb bilavasitə Sumqayıtdan, Xırdaşandan, rayonlardan gələn nəqliyyat axınıdır. Bunun qarşısını almaq üçün addımlar atılmalıdır. Bizim üçün ən uyğun variant Respublika Klinik Xəstəxanasının sağ-sol istiqamətindən nəqliyyatın intensivliyini artırmaq üçün tədbirlərin görülməsidir. Əks halda orada ciddi irəliləyişlərə nail ola bilməyəcəyik".

Ekspertlər hesab edir ki, "20 Yanvar" dairəsində vəziyyəti düzəltmək üçün orada taksi, avtobus dayanacağına "Velotrek" in arxasındakı meydana köçürmək lazımdır. Bununla məsələ orada həllini tapıb bilər.

□ Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Avtomobillərə pərdə-jalüz mövsümü başladı

Ekspert: "Azərbaycanın da qəbul etdiyi Avropa İqtisadi Komissiyasının standartlarına görə, sürücünün kürəyindən arxada qalan şüşələrə hər hansı bir məhdudiyət qoyulmur, amma..."

Mayın 1-dən etibarən Azərbaycanda avtomobillərin arxa yan şüşələrinə pərdə və jalüz vurmağa icazə verəcək. Bildirilib ki, avtomobillərə yalnız sənaye üsulu ilə hazırlanmış pərdə və jalüzlərin vurulmasına icazə var.

Hər bir pərdə avtomobilin modelinə uyğun şəkildə yığılır və sifarişlə hazırlanıb avtomobilin üzərinə taxılması cəmi 15 dəqiqə çəkir. Avtomobil üçün jalüzlərin qiyməti 25-40 manat arasında dəyişir.

Əgər sürücü qanunvericiliyə uyğun olmayan avadanlıqdan istifadə edərsə 150 manat cərimələnəcək. Sürücülər avtomobilin şüşəsini tündləşdirən vasitələrdən də istifadə edə bilməzlər.

Məsələ ilə bağlı "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununda aşağıdakılar deyilir:

«Minik avtomobillərinin şüşələrinin tündləşdirilməsi Qanunun 1 sayılı əlavəsində sürücünün görünüş dairəsini məhdudlaşdıran, şüşənin şəffaflığını kəməyən hər hansı formada və ölçüdə örtüklər (plyonka, pərdə) çəkilməsi nəqliyyat vasitəsinin istismarının qadağan edilməsinə əsas olan nasazlıqlar kimi müəyyən edilib».

Bu Qanunun tələblərinə əsasən, işıq buraxma qabiliyyəti dövlət standartının tələblərinə uyğun olan, yalnız sənaye üsulu ilə hazırlanan rəngli şüşələrin tətbiqinə icazə verilir. Azərbaycan

Respublikası Sandartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Agentliyinin AZS 122-2004 sayılı standartına əsasən, minik avtomobillərində sürücü üçün görünüşü təmin edən şüşəsinin işıqburaxma qabiliyyəti aşağıda göstərilən hədlərdən aşağı olmamalıdır:

Küləyə qarşı şüşələr üçün - 75 %

Küləyə qarşı olmayan digər şüşələr üçün - 70 %

"Yol hərəkəti haqqında"

Azərbaycan Respublikası Qanununa 1 sayılı Əlavənin tələblərinə müvafiq olaraq, hər iki tərəfdə arxanı göstərən xarici güzgülər olduqda minik avtomobillərinin yalnız arxa şüşələrinə örtük (pərdə və plyonka) çəkməyə və ya sənaye üsulu ilə hazırlanan jalüz asmağa yol verilir. Avtonəqliyyat vasitələrinin işıqburaxma həddi müəyyən edilmiş şüşələrinə örtüklərin (pərdə və plyonkaların) çəkilməsi qadağandır.

Həmçinin Azərbaycan Respublikasının iqlim şəraitini nəzərə alaraq hər il 1 may tarixindən 15 noyabr tarixinədək həmin şüşələrdə sənaye üsulu ilə hazırlanan jalüzlərin istifadəsinə icazə verilir.

Məsələ ilə bağlı sürücülərin münasibəti birmənalı deyil. Bir çox sürücülər hesab edirlər ki, bəzi xarici ölkələrdə olduğu kimi, Azərbaycanda da pərdə və jalüzlərdən istifadəyə icazə verilməlidir. Sürücülər hesab edirlər ki, avtomobil ailənin ikinci evidir və burada şüşəni qabartmaq heç də hansısa ciddi qanun pozuntusu sayılmır.

Ekspert Ərşad Hüseynov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, Azərbaycanın qoşulduğu sazişə görə, bu kimi qaydalara riayət olunur:

"BMT-nin ixtisaslaşmış bir qurumu olan Avropa İqtisadi Komissiyası deyilən bir təşkilat var ki, Azərbaycan da 2002-ci

ildən ora qoşulub. Bu komissiya yerüstü nəqliyyat vasitələri ilə bağlı çoxlu sayda texniki standartlar hazırlayıb. Burada bütün detallar nəzərə alınır. Həmin standartlardan biri də 43 sayılı qaydadır ki, bu da avtomobil şüşələrinə aiddir. Orada göstərilir ki, sükunət arxasında əyləşən sürücünün kürəyindən arxada qalan şüşələrə hər hansı bir məhdudiyət qoyulmur. Azərbaycan da saziş qəbul edib ki, bu texniki normativləri ölkəmizdə tətbiq edəcəkdir. Sovet dövründən də bizdə belə bir qayda var ki, avtomobilin yan şüşələri də şəffaf olmalıdır. 10 ilə yaxındır ki, mən də məsələ qaldırıram ki, arxa yan şüşələrin təhlükə-

sizlik üçün əslində heç bir önemi yoxdur. Sürücüdən daha çox məsuliyyət tələb edən yük avtomobilləridir, nəinki minik avtomobilləri. Yük avtomobillərində isə heç bu şüşələr, ümumiyyətlə, mövcud deyil. Ona görə də Avropa İqtisadi Komissiyası belə qaydalar müəyyən edib ki, arxa yan şüşələrdə nəyin olmasının fərqi yoxdur. Dünyanın hər yerində də avtomobilin arxa yan şüşələri ilə bağlı məhdudiyət yoxdur. Hesab edirəm ki, sürücülər narazılıq etməkdə haqlıdırlar. 43 sayılı qaydaları deyildiyi kimi qəbul etmək lazımdır. Belə olarsa, mövsümlük söhbəti də aradan qalxar. Elementar bir misal deyim. Mə-

sələ, 30 aprelə 1 may arasında nə fərqi var ki, bu gün pərdə taxmağa icazə yoxdur, ancaq sabah var. Yaxud da martın 31-i ilə mayın 1-i arasında hansı fərq var? Əgər söhbət günəşdən qorunmaqdan gedirsə, o zaman qış aylarında buna daha çox ehtiyac var. Çünki yay vaxtı havanın temperaturu yüksək olsa da, günəş yuxarıda olur. Avtomobilin salonunu qış aylarında daha çox gün vurur. Çünki bu aylarda günəş aşağıda olur. Ona görə də iti bucaq altında salona düşür. Burada məhdudiyətin məhz həmin mənadə qalmasının yol hərəkətinin təhlükəsizliyi ilə bağlı heç bir önemi yoxdur. Buna görə də mövsümlük məsələsi aradan qaldırılmalıdır".

Ekspert cərimənin miqdarı ilə bağlı aşağıdakıları bildirib:

"Onu da qeyd edirəm ki, müasir avtomobil istehsalçıların hamısı xüsusi jalüz dediyimiz pərdələr qoyurlar. Bu, normal bir şeydir. Alın şüşəsinə və sürücünün sağ və sol yanında olan şüşələrə gəlincə isə, burada qanundan kənara çıxmağa qətiyyətlə yol verilməz. Çünki bu, çox təhlükəlidir. Alın şüşəsində normativdən çox tündləşmə olarsa, o zaman sürücünün çətin olduğu yerlərdə ciddi qəzalar baş verə bilər. Cərimənin də 150 manat olması əslində alın şüşəsi və sürücünün sağ və sol yanındakı şüşələr üçün normaldır. Ancaq arxa yan şüşələrlə bağlı standart dəyişmək lazımdır. Belə olarsa, cərimə də olmaz".

□ Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Məlum olduğu kimi, ötən ilin sonunda şadlıq sərəylərinin mah-nalara görə müəllif qonora-rı ödəyəcəyi haqda məlu-mat yayılmışdı. Müəllif Hüquqları Agentliyindən verilən məlumata görə, əsərlərin istifadəsinə görə restoranlarda, kafelərdə, barlarda və digər ictimai yerlərdə həmin obyektlərin sahibləri (mülkiyyətçiləri) tərəfindən hesabət ayı ke-çirilməlidir. Həmin hesa-bata əsasən, adıçəkilən müəssisələr Bakı, Sumqayıt və Gəncə şəhərləri üzrə ayda 60 manat, digər şəhər və rayonlar üzrə 50 manat həcmində müəllif qonorarı ödəməlidir. Toy mərasim-ləri keçirən obyektlərə gəl-dikdə isə, hər tədbir üçün Bakı, Sumqayıt və Gəncə şəhərləri üzrə 25 manat, dig-ər şəhər və rayonlar üzrə 20 manat qonorar ödənil-məlidir.

Xatırladaq ki, bu qərar gün-dəmə gəldiyi gündən müzakirə-lərə səbəb olmuşdu. Bəziləri hətta deyilən qonorarı müəlliflə-rə müğənnilərin ödəyəcəyini fərz edirdi. Lakin qurumdan açıqlama verilərək bildirildi ki, müğənnilər deyil, məhz şadlıq sarayı, restoranların hüquqi sa-hibi qonorarı ödəməlidir. Qono-rarın ödənilmə mexanizmi isə bu cür izah olunmuşdu:

“Restoran və ya şadlıq sa-rayının sahibləri tədbir bitdik-dən sonra ifa edilmiş əsərlərin siyahısını qonorar yığımını hə-yata keçirən yerli ictimai təşkilat

Bəstəkar və şairlər müəllif qonorarını ala bilmir

Vüqar Əhməd: “Əvvəllər iki ilə 100 manat verilirdi, indi o da yoxdur”

Zemfira Əlişqızı: “Adı mənim, dadı özgenindir”

Nailə Mirməmmədli: “Bu məsələ ağlabatan deyil”

ta göndərir. Həmçinin qonorar məbləği də eyni təşkilatın hesabına köçürülür. Qonorar yığımını həyata keçirən həmin ictimai təşkilat təqdim edilmiş siyahıya uyğun olaraq qonorarları müəlliflər arasında bölüşdürür. Bir vacib məsələdə ondan ibarətdir ki, qonorar ödənilmə halda söhbət milli və xarici əsərlər arasındakı ayrı-seçkilikdən gət-mir. Qaydalar bütün əsərlərə aiddir, çünki qonorar yığın ictimai təşkilat adətən, Müəlliflər və Bəstəkarlar Cəmiyyətlərinin

Beynəlxalq (CISAC) Qurumunun üzvüdür və qayda büt-ün üzvlərə şamil edilir”.

O da vurğulanıb ki, xalq mahnılarına görə qonorar nə-zərdə tutulmayıb.

Maraqlıdır, öten il açıqla-nan qərardan sonra müəlliflərdən kimlər qonorar alıb? Mə-sələ ilə bağlı **nəğməkar şair Vüqar Əhməd**in rəyini öyrənməyə çalışdıq. 500-dən çox mahnının sözlərinin müəllifi olan Vüqar Əhməd qərar çıx-dıqdan sonra heç bir qonorar

almadığını bildirib: “İllər öncə müəllif hüquq idarəsindən 1-2 dəfə almışdım. Lakin son bir il-də mənə heç bir qonorar veril-məyib. Mənə demişdilər ki, şadlıq evlərindən qonorarı alıb mənə verəcəklər. Bir qədər sonra da dedilər ki, televiziya kanalları pul vermək istəmir, halbuki ATV və digər televiziya kanallarından bir-iki dəfə pul göndərmişdilər. Sonra isə o da olmadı. Şadlıq evlərində mə-nim Rauf Məmmədovla birgə yazdığımız “Anam mənim”

mahnısı bəlkə toyda azı 10 də-fə oxunur. Lakin buna görə mənə pul vermirlər.

Qərar çıxdı, lakin kağızın üstündə qaldı.

Əvvəllər ilə 50-100 manat, olurdu ki, iki ilə 100 manat qo-norar verilirdi. Yəni, acınacaqlı idi. Lakin qərar çıxandan sonra o da kəsildi. Qərar çıxmasa da-ha yaxşı idi, hərdən qonorar alırdıq. Əgər mən Türkiyədə yaşasaydım, müəllif hüquqları-ma görə ayda kifayət qədər bö-yük məbləğ alardım”.

Şairə Zemfira Əlişqızı da qərarın kağız üzərində qaldığını vurğulayıb:

“O vaxt qərar çıxdı, elə o cür də qaldı. Qurumdan bizim özü-müzə nə məlumat verildi, nə də qonorar ödənilmədi. Halbuki şadlıq evlərində oxunan mahnıların sözlərinin əksəri-yəti mənə məxsusdur. Amma “adı mənim, dadı özgenindir”.

Qərar çıxmazdan əvvəl 1-2 dəfə ildə 17-18 manata pul ya-zılırdı. Ona görə taksit tutub, qu-ruma getməyinə dəyməz. La-

kin sonra, ümumiyyətlə, ödə-niş kəsildi.

Ümumiyyətlə, qurum fəali-yət göstərirmi? Göstərsəydi gö-zəl bəstəkarımız Tahir Əkbərin mahnısının Türkiyədə oğurlan-ması məsələsi ilə bağlı tədbir görüldü. Bildiyiniz kimi, türk müğənnisi onun mahnısını öz adına çıxardaraq albomuna sa-lib, pul qazanır. Niyə bu işlə özümüz məşğul olmalıyıq?”

Bəstəkar Nailə Mirməmmədli də heç bir qonorar alma-dığını açıqlayıb:

“Xeyr, heç bir qonorar al-mamışam. Əvvəllər televiziya-lardan qonorar alırdıq. Lakin son illərdə o da yoxdur. İkinci bir tərəfdən, bu məsələ bir qə-dər anlaşılmalıdır. Necə ola-caq, toylarda çoxsaylı mahnılar oxunur, kim həmin mahnıların müəllifini araşdıracaq? Hər hal-da bu məsələ doğru tənzimlən-məli, müəlliflərin hamısı müəy-yən olunmalıdır. Nəyə bu mə-sələ ağlabatan bir şey deyil”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
Musavat.com

Şirin şokolad oğurluğunun üzə çıxardığı acı həqiqətlər

Mahmud Hacıyev: “İstifadə müddəti bitməsinə az qalan malları bir guşəyə yığıb ehtiyacı olan insanlara paylamaq olar ki, belə xırda oğurluqların qarşısı alınsın”

Bakıda mağazada oğurluğa cəhd etmiş 72 yaşlı kişi tutulub. Olay Xətai rayonu, Neapol küçəsində yerləşən “Səbət” marketdə baş verib. Marketin sahibi Rayon Polis İdarəsinin 35-ci Polis Bölməsinə müraciət edərək bildi-rib ki, 1946-cı il təvəllüdü Ağabala Göyüşovu 3 ədəd şokolad oğurlayarkən tutub. Mağaza sahibi cinayət başında yaxaladığı 72 yaşlı kişini polisə təhvil verib. Kifayət qədər yaşlı olan, baba olması istisna edilməyən Ağabala Göyüşovu nə gözləyir? Həbs, yoxsa cərimə?

Keçmiş polis rəisi, El-mi-Praktik Hüquq Mərkəzinin rəhbəri Mahmud Hacıyev mə-sələyə münasibət bildirərək “Yeni Müsavat”a deyib ki, qa-nunvericiliyə edilən son dəyi-şikliklər belə hallarda vətən-dəşin məhkuma çevirilməsi-nin qarşısını alır: “Əsas cina-yətin motivinə diqqət etmək lazımdır. Oğurluq, soyğunçuluq, quldurluq halları tamah məqsədilə törədilən cinayət-lərdir. Tamah motivi ilə baş verən cinayətlərin artması so-sial-iqtisadi problemlərlə, iqtisadi vəziyyətlə əlaqədardır. İş-siz tamah motivi ilə cinayət törədibse, burada əsas amil so-sial-iqtisadi problemdir. Heç bir əqli cəhətdən sağlam, an-laqlı şəxs tamah motivi ilə oğurluq, quldurluq, soyğunçuluq etməz. Bu məsələdə əsas aparıcı meqam so-sial-iqtisadi problemlərdir. Tam olmasa da, belə cinayətlərin törədilməsində əsas rol oyna-yan sosial-iqtisadi durumdur.

Ola bilər ki, həmin şəxsin nə-vələri ondan şokolad istəyib, ala bilməyib və belə bir hadi-səyə münasibət bildirərək “Yeni Müsavat”a deyib ki, qa-nunvericiliyə edilən son dəyi-şikliklər belə hallarda vətən-dəşin məhkuma çevirilməsi-nin qarşısını alır: “Əsas cina-yətin motivinə diqqət etmək lazımdır. Oğurluq, soyğunçuluq, quldurluq halları tamah məqsədilə törədilən cinayət-lərdir. Tamah motivi ilə baş verən cinayətlərin artması so-sial-iqtisadi problemlərlə, iqtisadi vəziyyətlə əlaqədardır. İş-siz tamah motivi ilə cinayət törədibse, burada əsas amil so-sial-iqtisadi problemdir. Heç bir əqli cəhətdən sağlam, an-laqlı şəxs tamah motivi ilə oğurluq, quldurluq, soyğunçuluq etməz. Bu məsələdə əsas aparıcı meqam so-sial-iqtisadi problemlərdir. Tam olmasa da, belə cinayətlərin törədilməsində əsas rol oyna-yan sosial-iqtisadi durumdur.

Mahmud Hacıyev deyir ki, tamahdan başqa nəfsinə ha-kim ola bilməyən yaşlı bir adamın 3 şokoladın mağaza-dan götürməsi də oğurluq ki-mi tövsif olunur: “Məbləğ, miqdar etibarilə az əhəmi-yətli cinayətdir. Amma oğur-luqdur. Nəvələri üçün götü-rüb, özünün nəfsi çəkib - bu, araşdırma mövzusu. Ci-

“3 şokolad oğurluğuna görə şəxsə inzibati və ya cinayət qaydasında cərimə tətbiq etmək düzgün deyil”

nayət qanunvericiliyinin hu-manisləşdirilməsi belə hal-larda vətəndaşın həbsinin qarşısını alır. Dələduzluq ci-nayətlərindən fərqli olaraq oğurluq cinayətlərində konkret məbləğ, aşağı hədd müəyyən olunmayıb. 1 manat da, milyonlarla manat da oğurlayan qanunla cəzasına çatdırılmalıdır. Stalin rejimi vaxtı 1 toyuq oğrusu da, bö-yük bir ərzaq anbarını oğurla-yan da ağır cəzalarla üz-üzə qalırdı. Bunu ona görə edirdi-

lər ki, oğurluqların qarşısı alınsın. 1962-ci ilə qədər belə davam etdi. Sonradan isə qa-nunvericilikdə dəyişikliklər ol-du və bir qədər yumşalma edildi. Ola bilər ki, vətəndaş işsizdir. Təqaüdü yaşaması-na, nəvələrinə şokolad alma-ğa çatmır. Hansı ölkə olma-sından asılı olmayaraq vətən-dəşin işsizlik, sosial-iqtisadi problemləri həll edilirsə, vətəndaşın dolanışığı üçün mini-mal şərtlər təmin olunursa, ci-nayətləri sayı azalır. Əqli cə-

ğa da, soyuğa da dözə bilər. Amma hamı belə deyil axı. Digər tərəfdən də, 21-ci əsrdə Azərbaycan insanı ni-yə işsizlik, aclıq, soyuq, işi-sizlik və digər sosial-iqtisadi problemlərlə üz-üzə qalmalıdır? Və bu problemlərdən do-ğan cinayətə getməlidir?”

M.Hacıyev maraqlı bir tək-liflə də çıxış edib: “Marketlərdən, dükən-bazarlardan oğur-luq halları tək-cə Azərbayca-da deyil, bütün ölkələrdə var. Belə cinayətlərin qarşısını almaq üçün xeyriyyə məqsədli pulsuz paylaşımlar etmək olar. Yeni bütün mağazalarda birlik ki, istifadə müddətini bit-məsinə 5-10 gün qalan malları piştaxtalardan yığıdırırlar. Qanun bunu tələb edir. Həmin malları bir guşəyə yığıb ehtiya-cı olan insanlara paylamaq olar ki, belə xırda oğurluqların qarşısı müəyyən qədər alın-sın. Təkcə hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının sa-yını artırmaqla, mağazalarda nəzarət kameralarını ço-xaltmaqla iş keçmir. İşsizlik problemi aradan qaldırılmalı-dır ki, cinayətlərin də sayı ilbəil artmaq əvəzinə azalsın. Belə xoşagəlməz hallar da aradan qalxsin”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Elan

Məmmədova Rəna Əmralı qızına verilmiş 31 oktyabr 2007-ci il tarixli Hökməli bələdiyyəsinin 51 nömrəli torpaq qərarı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdaş rayonu Orta Ləki kənd sakini Məmmədova Gülcənnət Məhəmməd oğlunun adına olan JN-630 nömrəli dövlət aktı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Mayın 7-dən etibarən dövlət tərəfindən təqdim olunan güzəştli mənzillər bazara çıxarılacaq. Avqustun 7-nə qədər davam edəcək prosesdə 1810 güzəştli mənzildən 260-ı satılacaq. Buna əsasən bir çoxları mənzil bazarında ciddi dəyişikliyə səbəb olacağını, qiymətlərin bir qədər də aşağı düşəcəyini bildirir. Ümumilikdə isə ekspertlər 2017-ci ilin statistikasına əsasən daşınmaz əmlak bazarında qiymətlərin 3,46 faiz azaldığını qeyd edirlər.

Mənzil bazarında son durumu öyrənmək üçün metronun "Neftçilər" stansiyasının yaxınlığında ev alqı-satqısı ilə məşğul olan ofislərə baş çəkdik. Makler Tavad Qəhrəmanovun sözlərinə görə, hazırda daşınmaz əmlak bazarında durğunluq hökm sürür: "Bəzən olur ki, səhərdən axşamədək bir nəfər də gəlmir. İnsanların əksəriyyəti indi internet resuslarına müraciət edir, oradan öz seçiminə uyğun mənzil axtarmağa çalışır. Ümumilikdə isə vəziyyət çox durğundur. Bəlkə də səbəblərdən biri qiymətlərin baha olmasıdır. Hazırda normal şəraitli bir otağın kirayə qiyməti 250 manatdan yuxarıdır. İki otaqlı mənzillərin qiyməti isə 300 manatdan başlayır".

Makler deyir ki, tələbə və subay şəxslər kirayə tapmaqda çətinlik çəkir: "Mənzil sahibləri çalışır ki, subay olmayan, ailəli şəxslərə kirayə ev versin. Onları da istəməyə olar, çünki hər kəs istəyir ki, evi səlhiyə qalsın, bir problem çıxmasın".

T. Qəhrəmanovun bildirdiyinə görə, daşınmaz əmlak almaq istəyənlər isə, demək olar ki, yox səviyyəsindədir: "Bizə müraciət daha çox kirayə evlərlə bağlı olur. Xarici turistlər də çox nadir hallarda bizə müraciət edir. Əsasən Novruz bayramında bir qədər iranlı turist gəlir, onlar da 5-10 gün qaldıqdan sonra gedirlər".

Mənzil bazarında durğunluq - satıcılar narazı, alıcılar gözləmə mövqeyində

Makler: "Səhərdən axşamədək bir nəfər də gəlmir"; ekspert: "Daşınmaz əmlak bazarına yalan informasiyaların ötürülməsi..."

Ariz adlı makler də son vaxtlar mənzil bazarında vəziyyətin ağır olduğunu dedi: "Kirayə axtaranların sayı xeyli azalıb. Daşınmaz əmlak almaq istəyənlər isə tək-tük halda olur. İnsanlar torpaq sahəsi

alib ev tikməkdənsə, daha çox mənzil almağa üstünlük verirlər. Ümidimizi kirayə evlərinə bağlamışıq".

Maklerin sözlərinə görə, xarici vətəndaşlar kirayə evlərinə daha çox qeydiyyat düşmək üçün müraciət edirlər: "Buna da hər mənzil sahibi razı olmur, sonradan nəsə problem çıxacağından ehtiyat edir. Kirayə qiymətləri 300 manatdan başlayır. Satılan mənzillərin qiymətləri isə yerinə, şəraitinə görə dəyişir".

Digər maklərlə söhbətimizdən belə aydın oldu ki, daha çox şəhərin mərkəzində, o cümlədən Yasamal, Səbəyel, Xətai rayonlarında aktivlik var. Kirayə qiymətlərinin isə təxminən may-iyun aylarından sonra ucuzlaşma olacağını vurğuladılar. Səbəb kimi də mövsüm ilə əlaqədar əksər tələbələrin təhsillərini başa vurub rayonlara qaçıacağı qeyd olundu.

Mənzil alqı-satqısına gəldikdə isə, digər maklərlər də qeyd etdi ki, son vaxtlarda insanlar daha çox yeni tikilən mənzillərə üstünlük verir. Səbəb isə təkrar mənzil bazarında qiymətlərin artmasıdır. Xatırladaq ki, hələ bu ilin yanvar ayında təkrar mənzil bazarında evlərin qiymətində 1,2-1,5 faiz

nisbəti bahalaşma olmuşdu. Qiymət artımı isə ən çox dəyəri 120 min manata qədər olan mənzillərdə müşahidə olunurdu.

Mənzil bazarında hazırkı durumu dəyərləndirən ekspert **Ramil Osmanovun** sözlərinə görə, aktiv mövsüm olmasına baxmayaraq, daşınmaz əmlak bazarında bütün göstəricilər stabildir. Yeni ciddi bir dəyişiklik yoxdur. Hesab edirəm ki, bunun da səbəbi son dövrlərdə müxtəlif üsullarla bazara ötürülmüş məlumatlarla bağlı məsələdir. Yəqin bilirsiniz, geridə qoyduğumuz prezident seçkilərindən əvvəl, xüsusən də ölkənin maliyyə bazarında müəyyən dəyişikliklər olacağı haqda informasiyalar yayılmışdı. Həmin ərafədə Rusiyada rus rublu kəskin şəkildə ucuzlaşmışdı. Bundan istifadə edən bəziləri primitiv, düzgün olmayan informasiyalar yaydılar. Bununla da potensial alıcı gözləmə mövqeyinə keçdi. Hazırda da bu proses hələlik davam edir, bazarda ciddi aktivlik müşahidə olunmur".

Ekspert kirayə bazarı ilə bağlı durumu da dəyərləndirdi: "Kirayə mənzil bazarına gəldikdə isə, bu dövr adətən kirayə bazarı üçün sabit dövr he-

sab olunur. Adətən bu dövrdə tələb və təklif bərabər ciddi dəyişiklik baş vermədiyi üçün qiymətlər də sabit qalır. Kirayə bazarında bu dövrdə ciddi dəyişiklik o zaman baş verir ki, təklif olunan ərazilər söküntüyə gedir. Bu halda qısa müddətə tələb artır və qiymətlərə təsir edir. Lakin, qeyd etdiyim kimi, hazırda belə bir problem müşahidə olunmur, ona görə də kirayə bazarında sabitlikdir. Hesab edirəm ki, kirayə bazarında aktivlik iyun ayının sonunda baş verəcək".

Ekspert onu da qeyd etdi ki, güzəştli mənzillərin satışa çıxarılması mənzil bazarında ciddi dəyişikliyə səbəb olmayacaq: "Bazara çıxarılaçaq güzəştli mənzillər çox məhdud saydadır, heç 300-ə yaxın deyil. Bu da daşınmaz əmlak bazarında ümumi dövriyyənin cüzi hissəsini təşkil edir. Eyni zamanda nəzərə almaq lazımdır ki, güzəştli mənzillərin 3 il müddətinə alqı-satqısı qadağan olunur. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, həm sayın az olması, həm müddətin bu qədər olması güzəştli mənzillərin bazara çıxarılması ciddi dəyişiklik yaratmayacaq".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məsəvi"

Gənclərin bıçağa "sevgisi" niyə artıb?

Bu, dünyada da belədir, Azərbaycanda da...

Bıçaqla yaralama hadisələri son vaxtlar kriminal xronikada tez-tez yer alır. Xüsusən də bıçağın yeniyyətələrin, gənclərin sevimli soyuq alətinə çevrilməsi təhlükə siqnalından xəbər verir. Hər dəfə orta məktəblərin qarşısında dayanan oğlan şagirdlərin əllərində gəzdirdiyi, dostlarına nümayiş etdirdiyi cib bıçaqları görəndə adamın bədəmindən soyuq tər keçir. İnsan heç bir təhlükəyə, kriminala bulaşmamış bu yaşlıların onu niyə ciblərində daşmasının məntiqini anlamaqda çətinlik çəkir.

London gənclərinin də bıçağa sevgisi artıb

Deputat **Aqil Abbas** bir neçə il bundan öncə Milli Məclisin iclaslarından birində heyecanlı təblihi çalmışdı. Azərbaycanda bıçaqlanmaların az qala adət-ənənəyə çevrildiyini vurğulayan deputat demişdi ki, hər gün respublikada bıçaqlanma nəticəsində ölüm hadisəsi baş verir. Qardaş qardaşı, dayı bacı qızını, qonşu isə qonşunu qətlə yetirir.

A. Abbas qeyd edib ki, belə halların qarşısını almaq məqsədilə soyuq silahların saxlanması, gəzdirilməsi və satılması ilə bağlı qanunvericilikdə dəyişiklik edilməlidir: "Polisə

əlavə səlahiyyət verilməlidir ki, şübhələndiyi şəxsi saxlayıb, üzərində baxış keçirsin. Artıq beynəlxalq təcrübədə belə bir qanun var. Türkiyədə soyuq silahların müəyyən edilməsi ilə bağlı qanun qəbul edildi. Niyə bizdə də bu qəbul olunmasın? Əgər qanunvericilikdə məsuliyyət məsələsi sərbəstləşdirilsə, bir sıra cinayət hallarının qarşısını almaq olar".

Ümumiyyətlə, üstündə bıçaq daşıyan şəxslərə qarşı yersiz neqativ reaksiya yoxdur. Bir insan bıçaq daşıyarsa, bu, bir təhlükədir. Ən azından bıçaq daşımayan insana nəzərən daha təhlükəli bir haldadır və bi-

çaqdan istifadə etməsi üçün çox böyük hadisələrə də ehtiyac yoxdur. Ani bir əsəb partlaması ilə beynin öz funksiyasını "sıfırlaması" və əsəbin bədəni nəzarət etməsi ilə birlikdə arzu edilməz hadisələr baş verə bilər.

İngiltərədə keçən ilin may ayından son günə qədər 2709 nəfərin üstündən bıçaq çıxıb. Bu insanların 85 faizi həbs edilib, 474 nəfər isə girov qarşılığında azadlığa buraxılıb. Bundan başqa, Türkiyədə son bir ildə bıçaqla baş vermiş cinayətlərdə 24 faizlik bir artım yaşandı üçün 100 nəfərlik özəl bir heyət məhz bu işlə bağlı təşkilatlandı.

Türkiyədə insanlar məhkəməyə belə bıçaqla girirlər

A. Abbasın misal gətirdiyi Türkiyədə isə insanlar daha çox məhkəmələrə gələrək üstlərində bıçaq gətirirlər. Bu isə insanların hüquqa nə dərəcədə "etibar etdiklərini" göstərir. Dünyanın heç bir ölkəsində insanlar məhkəməyə bıçaq, bibər qazı ilə girməyə cəsarət edə bilməz. Bəzi insanlar üçün pulqabı, telefonu üzərində daşması nə qədər təbiidirsə, bıçaq da bəziləri üçün o qədər təbiidir. Çünki hamımız bilir ki, məhkəmə binaları içində və qarşısında yaralama, cinayətlər əskik olmur. Bu, xüsusən Türkiyədə belədir.

Bıçaq daşıyıram, çünki...

İndi keçək bıçaq gəzdirenlərin "arqumentlərinə". Türkiyədə bununla bağlı sosial araşdırma aparılıb. Arqumentləri bir-bir sıralayaq:

1. "Tək yaşayıram. Ona görə də üstümdə daşımaq istəyirəm. Bundan başqa, bu bıçaq qardaşımın xatirəsidir. Məhkəmə binasına girəndə təhlükəsizlik xidmətinə özüm çıxarıb təqdim edirəm".

2. "Mənim peşəm ofisiantdır. Ona görə də üstümdə hər zaman kiçik də olsa bıçaq olur. Bəzən şərab qapağını aç-

maq üçün, bəzən müştəri üçün hansısa kiçik xidmət göstərmək üçün".

Üstündə bıçaq gəzdirenlərin heç biri bunu hansısa davada, insidentdə istifadə edəcəyini deməyib.

Hansı bıçaqlar soyuq silah sayılır - incə detallar

Tendensiya onu göstərir ki, Azərbaycanda bıçaqla gəzən şəxslərin orta yaş həddi 15-29-dur. Bu yaşda olan insanlar üçün bıçaq əlçatandır. Onlar bir çox hallarda güc nümayişi, aqressiyanın hansısa formada ifadəsi üçün bu silah növünü üzərlərində daşıyırlar. Psixoloqlar hesab edir ki, xüsusən iradəsinə qalib gələ bilməyənlər bıçaqdan kriminal məqsədlər üçün istifadə edir. Ailə tərbiyəsi, təhsil səviyyəsi, mütaliəsi də onun bu davranış və verdişlərinin yaranmasında mühüm rol oynayır.

Bundan başqa, bıçaq gənc və yeniyyətələr üçün çox əlçatan sayılır. İstənilən təsərrüfat malları mağazasında onların satışına rast gəlmək mümkündür. Mütəxəssislərin sözlərinə görə, soyuq silahla törədilən cinayətlərin sayının çoxluğu ona əlçatanlığın asan olmasından irəli gəlir. Hansı bıçaqların soyuq silah hesab olunması barədə rəyi isə adətli üzrə ekspertlər verir. Burada bıçağın tiyəsində onun əl tutumu yeri, ağızının uzunluğu və sair məsələlərlə bağlı incə nüanslar var. Bir çox hallarda da

bıçaq istifadə olunduqdan sonra ona qiymət verilir ki, bunu soyuq silah kimi qiymətləndirsinlər. Amma bir çox ekspertlər hesab edirlər ki, əgər bıçaq kəsici, deşici xarakterə malikdirsə, soyuq silah kimi xarakterizə oluna bilər və məsuliyyət yaradır...

Məktəblərin qabağında, çayxanalarda da zaman-zaman aparılan polis axtarışı zamanı bəzi gənclərin, yeniyyətələrin cibindən bıçaq çıxması halları olub. Bıçaq gəzdirenlər bunu müdafiə məqsədilə etdiklərini desələr də, qanunlar onların müdafiə etmir.

Ümumiyyətlə, sovet dönmində uzunluğu 4 santimetrdən artıq olan bıçağa görə məsuliyyət nəzərdə tutulurdu. Müxtəlif ölkələrdə isə qanunlar başqa şey deyir.

Məsələn, Yaponiyada kəsici hissəsinin uzunluğu 15 sm və ya çox olan istənilən qatlanmayan bıçağa sahib olmaq üçün müvafiq prefektura təhlükəsizliyi komissiyasının razılığı olmalıdır. Həmçinin 6 sm-dən uzun olan cib bıçaqlarına sahib olmaq istəyənlər də eyni icazəni almalıdırlar. Kəsici hissəsi 6 sm-dən uzun olan bütün bıçaqların saxlanması və gəzdirilməsi, istisna halları çıxmaq şərtlə, qadağandır. Qanunun pozulması halları müşahidə olunduğu halda 2 il azadlıqdan məhrum etmə və ya böyük məbləğdə cərimə ödənilməsi cəzası tətbiiq olunacaqdır.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Məsəvi"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 94 (6983) 1 may 2018

Ölən dostlarının külünü balıq yeminə qatıb balıq tutdular...

İngiltərənin "Telegraf" qəzetinin xəbərinə görə, 64 yaşındakı Ronni Hopperin başına faciəvi hadisə gəlib. O, dostları ilə birgə tətillə getməyi planlaşdırsa da, xərcəng xəstəliyinə tutularaq dünyasını dəyişib. Amma ölmədən öncə yazdığı vəsiyyətdə uyğun olaraq bədəni yandırılıb. Hopper ölmündən əvvəl dostlarına vəsiyyət edib ki, küllərini özəl bir balıq yemi ilə qarışdıraraq ondan balıq tutulmasında istifadə etsinlər. Mərhumun dostları, 65 yaşındakı Fairbass və Dale Tayland tətilləri zamanı dostlarının vəsiyyətinə əməl edərək yemlərinə götürdükləri külləri balıq yemində istifadə ediblər. Nəticədə isə 72 kilo ağırlığında bir syam sazını tutublar.

Fairbass insanı təəccübləndirən bu hadisənin detallarını belə danışıb: "Ronun bizimlə səfərə gəlməyəcəyi ciddi xəyal qırıqlığı yaratdı. Çünki bizimlə keçirəcəyi bir tətillə çox arzulayırdı. Amma o balığı ovlayan da yanımızda idi. Gölün ən böyük balıqlarından birini Ronun sayəsində tutduğumuz da bir tale, acı alın yazısı kimi görünür".

Gecə saat 2-yə qədər yatsanız...

Həkimlər xəstəliklə mübarizə aparmaq üçün saat 23:00 ilə 02:00 arasında yatmağı vacib sayır. Melatonin ifraz olunan saatları qaçırmamaq lazımdır. Melatonin hormonu xüsusilə gecə 11-dən sonra ifraz olunmağa başlayır və gecə 2-yə qədər davam edir. Səhərə doğru isə yavaş-yavaş azalır. Ona görə xüsusilə bu saatlardakı yuxunu qaçıрмаq olmaz. Təbii melatonin hormonunun ən çox qaralıqda ifraz olduğunu unutmamaq lazımdır. Bu səbəblə yatdığımız yerin qaralıq olması, gecə lampasından istifadə edilməməsi çox vacibdir. Ehtiyac duyulan yuxu saatı insandan-insana dəyişir. Kimi 8 saatlıq yuxuyla özünü gümrah hiss edər,

kimi isə 6 saatlıq yuxu ilə kifayətlənər. Buna görə mütəxəssislər insanın, gecə orta hesabla 7 saat yatmasını məsləhət görür. 6 saatdan az yatan insanlarda ürək xəstəliklərinə daha çox rast gəlinir. Gündüz yuxularının çox əhə-

miyyəti yoxdur. Əhəmiyyətli və lazımlı olan gecə 11-dən sonra yatmaqdır. Ancaq sağlam və keyfiyyətli yuxu üçün qaralıq mühit şərtidir. Televizora baxaraq yatmaq isə orqanizm üçün son dərəcə ziyanlıdır.

Amerikalı çılpaqlar yerin dibinə girəcək

Beynəlxalq çılpaqlar günündə Amerikanın məşhur mağaralarından birində nudistlər üçün ekoloji ekskursiya keçiriləcək. Bu haqda NYup.com xəbər verib. Tədbir Xou mağaralarından birində, Nyu-York ştatının turistlər üçün vacib görməli yeri sayılan məkanda keçiriləcək. Tədbir təşkilatçıları "fəner işığı altında rahatladıcı gəzinti" vəd edir. Gəzintiyə geyim gətirmək olmaz, amma ayaqqabı bütün iştirakçılar üçün mütləqdir. Bundan başqa, gəzintinin gizliliyi baxımdan ekskursiya zamanı fotoaparət qadağandır.

Amerika mətbuatı məşhur realiti şounun iştirakçısı Sara Danser bu ekskursiya ilə maraqlanandan sonra ona diqqət ayırıb. Xou mağarası yerin 48 metr dərinliyində yerləşir. Bu cür gəzintilərə ciddi hazırlıq və yüksək səviyyəli sağlamlıq tələb edilir. Xou mağarasında müntəzəm gəzintilər 1843-cü ildən bəri keçirilir. Beynəlxalq çılpaqlar günü isə 14 iyulda keçirilir.

Fevral ayında xəbər verildi ki, Bristoldakı publardan birində nudistlər üçün tədbir təşkil olunub. Şam yeməyi nudistlərin hər il velosipedlə gəzintisini təşkil edən Uill Braysonun layihəsi əsasında baş tutub.

QOÇ - Bu gün işdən daha çox müzakirələrə vaxt ayırın. Çünki apardığınız söhbətlər yaxın yarım ilin perspektivlərinə birbaşa təsir göstərəcək. Hər bir danışıq detalına xüsusi diqqət yetirin.

BUĞA - Bu gözəl gündə bütün gücünüzü beyninizi artıq yüklərdən təmizləməyə həsr edin. Paralel iş və münasibətlər sizi bərk yordugü üçün bir qədər təcrid olunun. İşdə özünüzü çox da yormayın.

ƏKİZLƏR - Ümumi mənada düşərli vaxtdır. Əvvəlki günlərin gərginliyindən əsər-əlamət qalmayacaq. Saat 14-dən sonra gücünüzdə güc qata bilən insanlarla görüşləriniz mümkündür ki, bundan imtina etməməlisiniz.

XƏRÇƏNG - Nahara qədər emosional sabitliyinizi qorumağa çalışın. Dəyərsiz şeylər barədə düşüncə enerjinizi azaltmayın. İndi sizə etibarlı dostlar və pul lazımdır ki, buna da dediklərimiz sayəsində çata bilərsiniz.

ŞİR - Düşünməyin ki, qarşınızda duran vəzifələri yerinə yetirmək mümkünsüzdür. Əslində daxili tənbelliyinizi bir kənara atmaqla, məsləhətlərdən yararlanmaqla hər şeyə nail ola bilərsiniz.

QIZ - Qarşınızda nə qədər planlarınız varsa, hamısını günün ikinci yarısına saxlayın. Çünki mehız deyilən ərəfədə uğur məqamlarınız başlayacaq. O vaxta qədər əsnəvi fəaliyyətlə məşğul olun.

TƏRƏZİ - Qarşınızda maraqlı bir təqvim durub. İstər qarşılıqlı münasibətlərdə, istərsə də fəaliyyət müstəvisində sizi qane edən proseslərlə rastlaşacaqsınız. Səfərlər planınızı isə bugünlük təxirə salın.

ƏQRƏB - Kosmik fon bürcünüzdə əsrarəngiz bir gün yaşadacaq. Hər kəslə mülayim və ədalət çərçivəsində davranın ki, rəğbət qazanasınız. Səfərə çıxmaq uğurlu olsa da, axşam saatlarında diqqətli olun.

OXATAN - Ünsiyyətdə olduğunuz hər kəsi ittiham etməkdənsə, bir qədər öz üzərinizdə redaktələr edin. Dar macalda enerjinizi heç olmasa sevgidən alın. Bu gün həqiqətə söykənmək, bağışlamaq çox gözəl olar.

OĞLAQ - Tanrının ixtiyarınıza verdiyi bu təqvimdən pis heç nə gözləməyin. Əgər günahı aparın işlərdən uzaq dursanız, müjdələrin şahidi olacaqsınız. Az qala unuttuğunuz qohumlarınızla əlaqə yaradın.

SÜTÖKƏN - Təxminən saat 12-yə qədər daxili gərginliyiniz xeyli səngiyəcək. Bu da rastlaşdığınız hadisələrdən doğacaq. Amma gərək siz də situasiyalara müvafiq davranasınız. Duzlu qidalardan qaçın.

BALIQLAR - Bacardığınız qədər bu təqvimə təmkinli şəkildə yola salın. Başqalarının şəxsi işlərinə müdaxilə etməyin. Daha çox adi işlərin həlli ilə məşğul olun. Bu gün qurban kəsmək, ziyarətə getmək çox düşərlidir.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Əsəbilik insanı arıqlamağa qoymur

ABS-da fəaliyyət göstərən Milli Yaşlanma İnstitutunun 1988 adam üzərində 50 il müddətində icra etdiyi araşdırma nəticəsində təsdiqlənib ki, insanın xarakterinin onun bədən ölçülərinə, daha dəqiq desək, artıq çəki almasına təsir edir. Araşdırma zamanı 14.521 iştirakçının dürüstlük, vicdan, açıq fikirlilik, məmnuniyyət, əsəbilik kimi 30 ayrı xüsusiyyəti araşdırılıb. İnstinktləri ilə hərəkət etməyə daha uyğun olanların, instinktlərini yatra bilənlərlə müqayisədə ideal kilolarına nisbətən 10 kq artıq çəki aldığı üzə çıxıb. Amma məmnuniyyət nisbəti aşağı, rəqabətçi, əsəbi və ictimai dəyərlərə çox əhəmiyyət verməyənlərin isə bədən kütlə indekslərinin lazım olandan çox olduğu müəyyən edilib. Əsəbi insanlar həyatları boyunca çəki vermə balanssızlıqları yaşayırlar və sonunda çəki almağa daha meyilli olurlar. Araşdırma nəticəsində mütəxəssislər bunun müalicəsində yeni-yeni üsullar tətbiq edilə biləcəyini söyləyiblər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.